

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 342/6714/21
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie z dnia 7 grudnia 2021 r.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

**projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na
lata 2021-2030 (RSI WP)**

Rzeszów, grudzień 2021 r.

1. Wprowadzenie

Zarząd Województwa Podkarpackiego uchwałą nr 302/5960/21 z dnia 3 sierpnia 2021 r. przyjął projekt *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 (RSI WP)*.

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r., poz. 1057 t.j.) projekt *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030* został przekazany do konsultacji społecznych, które trwały 47 dni od dnia podania ogłoszenia do publicznej wiadomości, tj. od 5 sierpnia do 20 września 2021 r.

Spotkania konsultacyjne miały charakter otwarty i realizowane były na obszarze całego województwa, by zapewnić możliwość wzięcia w nich udziału wszystkim zainteresowanym partnerom gospodarczym i społecznym.

Na skutek przeprowadzonych konsultacji społecznych otrzymano szereg uwag, opinii i postulatów zebranych w trakcie debaty publicznej. *Raport z konsultacji społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030* stanowi całościowe ujęcie przekazanych uwag, które wykorzystane zostaną do przygotowania ostatecznej wersji RSI WP. Głównym celem przygotowanego Raportu jest przedstawienie przebiegu konsultacji.

2. Zakres RSI WP poddanej konsultacjom

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 opracowana została jako program rozwoju służący realizacji *Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030*. RSI WP stanowi jej uszczegółowienie w zakresie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, a także zagadnień związanych z kształceniem kadr na potrzeby gospodarki.

Strategia powstała z zastosowaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego: z zaangażowaniem ekspertów zewnętrznych (w tym ekspertów reprezentujących branże tworzące inteligentne specjalizacje regionu) oraz przedsiębiorców, jednostek naukowo-badawczych, samorządów, instytucji otoczenia biznesu, a także innych interesariuszy podkarpackiego systemu innowacji.

RSI WP 2021-2030 jest jednym z kluczowych elementów umożliwiających Samorządowi Województwa potwierdzenie wypełnienia warunku podstawowego dla CP1, tj. „Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji”.

Dokument stanowić będzie narzędzie Zarządu Województwa do oddziaływania na sferę gospodarki regionu. Ze względu na szerszy niż dotychczas zakres opiera się głównie na

dwóch funduszach: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030

identyfikuje cztery inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego: Lotnictwo i kosmonautyka, Jakość życia, Motoryzacja oraz Informacja i telekomunikacja, które stanowią będą filary rozwoju gospodarczego regionu. Strategia obok wskazania regionalnych inteligentnych specjalizacji i wzmacniania innowacyjności gospodarki, uwzględnia także wsparcie innowacyjności, ale również budowanie konkurencyjności branż, w których trudno zidentyfikować działania innowacyjne, a które mają znaczenie dla rozwoju województwa.

W Regionalnej Strategii Innowacji wskazany został również system innowacji, tworzony przez podmioty reprezentujące sektory: przedsiębiorstw, nauki, IOB, klastrów, stowarzyszeń oraz administracji. Dlatego też reprezentanci tych sektorów włączani byli w przygotowanie projektu Strategii. Zaangażowanie tych grup interesariuszy regionalnego systemu innowacji będzie niezbędne również na etapie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji.

3. Przebieg konsultacji społecznych

Projekt RSI WP poddawany był prekonsultacjom podczas szeregu spotkań z interesariuszami Strategii w ramach Paneli Inteligentnych Specjalizacji. W 9 zrealizowanych spotkaniach łącznie wzięło udział ok. 380 osób (przedsiębiorców, naukowców, przedstawicieli klastrów, administracji i stowarzyszeń). Spotkania w formie online zorganizowane zostały dla poszczególnych specjalizacji, a w przypadku specjalizacji Jakość życia, spotkania odbywały się osobno dla każdego obszaru tematycznego.

Ponadto zorganizowano dodatkowe spotkania w formie stacjonarnej, podczas których prezentowany był projekt RSI WP:

- 12 lipca br. podczas spotkania z lokalnymi przedsiębiorcami w SSE EURO-PARK Mielec – 48 osób,
- 19 lipca br. podczas spotkania z przedstawicielami branży turystycznej w Lesku – 35 osób.

Informacja o konsultacjach społecznych

Ogłoszenie o rozpoczęciu konsultacji społecznych Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 zostało opublikowane w dzienniku regionalnym Nowiny w dniu 5 sierpnia 2021 r.

Dodatkowo informacja o konsultacjach społecznych została zamieszczona:

- na stronie internetowej Samorządu Województwa Podkarpackiego (www.podkarpackie.pl)
- na stronie internetowej Regionalnej Strategii Innowacji (www.rsi.podkarpackie.pl).

Do jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społecznych i gospodarczych drogą elektroniczną zostały wysłane zaproszenia do wzięcia udziału w konsultacjach.

Informacja o konsultacjach społecznych projektu Strategii w formie spotu reklamowego przygotowana została przez Biuro Prasowe UMWP (dostępny np. w serwisie YouTube).

W ramach umowy z Telewizją Polską S.A. powstały 4 audycje dotyczące RSI WP o długości około 4 minut każdy. Każdy spot emitowany był trzykrotnie na antenie TVP3 Rzeszów w trakcie trwania konsultacji społecznych.

Informacje o konsultacjach społecznych RSI WP systematycznie zamieszczane były również przez lokalne media.

Sposoby zgłaszania uwag do projektu *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030*

Uwagi do projektu RSI WP można było przekazywać:

- za pomocą dedykowanego elektronicznego formularza zgłaszania uwag, do którego link opublikowany został na stronie www.podkarpackie.pl oraz www.rsi.podkarpackie.pl;
- elektronicznie na adres dr@podkarpackie.pl;
- pisemnie na adres Urzędu Marszałkowskiego;
- osobiście w Oddziale wspierania innowacyjności regionu Departamentu Rozwoju Regionalnego;
- osobiście podczas spotkań konsultacyjnych.

Projekt *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030* przez cały okres trwania konsultacji dostępny był na stronie internetowej Samorządu Województwa Podkarpackiego: www.podkarpackie.pl w zakładce: *Rozwój Regionalny > Programy Rozwoju*, a także na stronie internetowej Regionalnej Strategii Innowacji www.rsi.podkarpackie.pl w zakładce: *Dokumenty*.

Spotkania konsultacyjne projektu *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030*

Do debaty nad najważniejszymi dla rozwoju regionu obszarami tematycznymi oraz celami prowadzonej polityki rozwoju zaproszono: przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, instytucji publicznych, uczelni wyższych, partnerów społecznych i gospodarczych.

W ramach konsultacji zaplanowanych zostało trzynaście spotkań, podczas których prezentowany był zarówno projekt Regionalnej Strategii Innowacji, jak również założenia programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia. Podczas spotkań uczestnicy mieli

możliwość zabrania głosu w otwartej dyskusji nad zapisami konsultowanego dokumentu. Zebrane podczas dyskusji postulaty zostały włączone do zbiorczego zestawienia uwag.

Część spotkań zrealizowano w formule hybrydowej (stacjonarnie z transmisją i możliwością wzięcia udziału w dyskusji online) w celu zapewnienia możliwości uczestnictwa osobom nie mogącym wziąć udziału w spotkaniach stacjonarnych.

Harmonogram zorganizowanych spotkań konsultacyjnych przedstawiał się następująco:

Data	Obszar	Miejscowość	Liczba uczestników
05.08.2021 r.	Spotkanie ogólne	Jasionka Sala Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego Aeropolis	102
18.08.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru żywności wysokiej jakości*	Dębica Hotel Zamek Camelot	29
20.08.2021 r.	Spotkanie ogólne	Stalowa Wola Miejska Biblioteka Publiczna im. Melchiora Wańkowicza	39
23.08.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru motoryzacji	Tarnobrzeg Tarnobrzegi Park Przemysłowo- Technologiczny	46
24.08.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru energii przyjaznej środowisku*	Rzeszów Grand Hotel Boutique	26
26.08.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru ICT	Rzeszów Politechnika Rzeszowska	15
31.08.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru usług i produktów medycznych oraz wzmacniających kondycję*	Jasionka Hotel Pałac	23
02.09.2021 r.	Spotkanie ogólne	Krosno Inkubator Przedsiębiorczości	19
03.09.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru turystyki zrównoważonej	Ustrzyki Dolne Starostwo Powiatowe	22

06.09.2021 r.	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru lotnictwa i kosmonautyki	Mielec Inkubator Przedsiębiorczości In-Tech1	39
13.09.2021 r.	Spotkanie ogólne	Sanok Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka	25
13.09.2021	Spotkanie konsultacyjne RSI WP dotyczące w szczególności obszaru motoryzacji	Sędziszów Małopolski Siedziba klastra Polska Grupa Motoryzacyjna	12
20.09.2021 r.	Spotkanie ogólne	Przemyśl Przemyski Inkubator Przedsiębiorczości i Innowacji	12
Online			40
łącznie liczba uczestników			449

*Spotkania z transmisją online

Uzupełnieniem procesu konsultacji był szereg opinii i rekomendacji:

- do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie zwrócono się z prośbą o wydanie opinii, co do konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, jak i Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wskazali, iż realizacja postanowień *Strategii* nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- Projekt RSI WP zaprezentowany został na posiedzeniu Podkarpackiej Rady Innowacyjności w dniu 27 lipca 2021 r., która jednogłośnie zarekomendowała Zarządowi Województwa Podkarpackiego przyjęcie dokumentu;
- Projekt Strategii został przekazany do Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Podkarpackiego. Dokument został zaprezentowany również na X posiedzeniu Rady w dniu 15 września 2021 r.;
- Projekt RSI WP został przekazany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu (KWRiST) z prośbą o zaopiniowanie dokumentu. 18 listopada 2021 r. projekt RSI WP został zaopiniowany pozytywnie przez Zespół do spraw Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska KWRiST, a następnie 24 listopada 2021 r. przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ze względu na istotny wpływ Regionalnej Strategii Innowacji na wyznaczanie kierunków polityki gospodarczej województwa, przed przyjęciem Raportu z konsultacji RSI WP postanowiono przedstawić ich wyniki (w tym odniesienie się do poszczególnych uwag) na posiedzeniu Podkarpackiej Rady Innowacyjności, jako organu doradczo - opiniodawczego Zarządu Województwa. PRI na posiedzeniu 1 grudnia 2021 r. jednomyślnie przyjęła uchwałę o zarekomendowaniu Zarządowi Województwa przyjęcia Raportu z konsultacji społecznych oraz przyjęcia RSI WP uwzględniającej uwagi otrzymane w procesie konsultacji.

4. Wyniki procesu konsultacji społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030

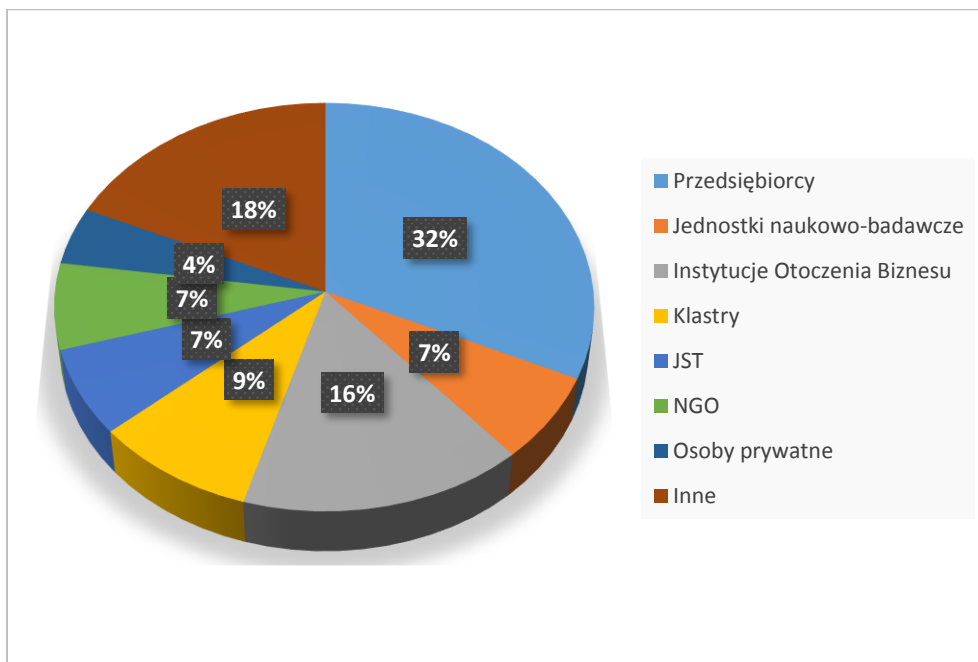
W trakcie trwania konsultacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego wpłynęło ogółem 168 uwag do projektu *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030*, z czego 5 uwag zgłoszono po terminie. Doceniając zaangażowanie interesariuszy w proces konsultacji, również i te uwagi zostały uwzględnione i rozpatrzone.

Po zrealizowaniu wszystkich zaplanowanych spotkań konsultacyjnych przygotowane zostało zestawienie obejmujące wszystkie otrzymane uwagi, wpływające elektronicznie, pisemnie lub zgłaszane ustnie.

Zdecydowana większość uwag zgłoszona była poprzez formularz elektroniczny - 48%.

Uwagi do projektu RSI WP zgłosiło łącznie 43 podmioty. Struktura uwag ze względu na zgłaszający podmiot przedstawiona została na poniższym wykresie.

Rysunek 1. Udział podmiotów zgłaszających uwagi do projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030

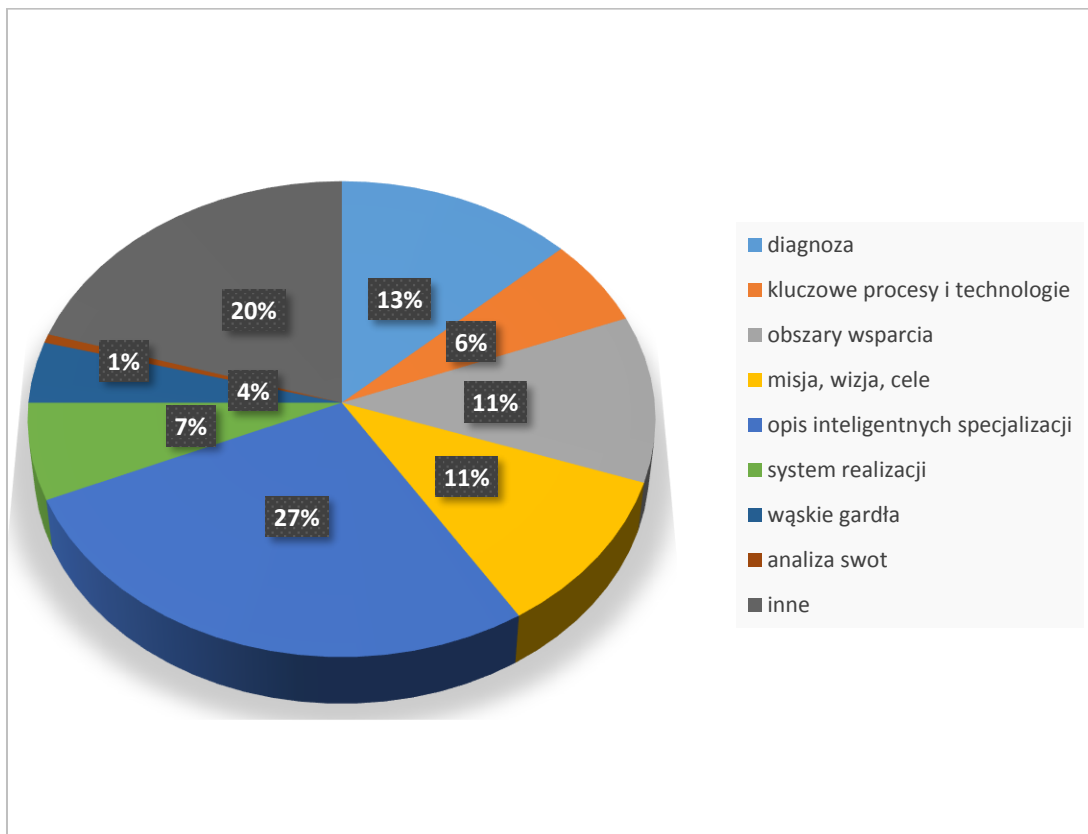

Źródło: opracowanie własne

Niemal 11% uwag miało charakter techniczny, podnoszący potrzebę wprowadzenia zmian redakcyjnych. Pozostałe uwagi, które miały charakter merytoryczny, dotyczyły potrzeby wprowadzenia uzupełnień lub modyfikacji do treści dokumentu.

Największą grupę stanowiły uwagi dotyczące opisu inteligentnych specjalizacji. Obejmowały one zarówno zagadnienia dotyczące wypełnienia kryteriów identyfikacji specjalizacji, jak również zakresów poszczególnych specjalizacji. Struktura wszystkich otrzymanych uwag ze względu na obszar, którego dotyczyły prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 2 Struktura uwag z uwzględnieniem obszaru Strategii

Źródło: opracowanie własne

Uwagi przekazane w ramach konsultacji społecznych zostały poddane analizie pod kątem ich zasadności i możliwości uwzględnienia w tekście końcowym *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030*. Niektóre uwagi wymagały dodatkowych konsultacji.

Zostały one rozstrzygnięte w następujący sposób:

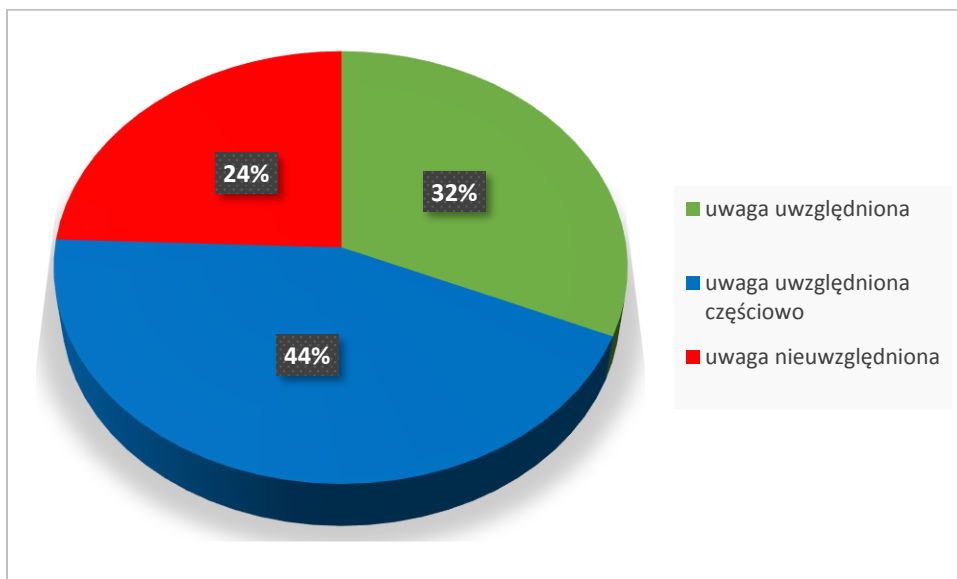
- Uwaga uwzględniona - uwaga została w pełni uwzględniona, co oznacza, że postulowana zmiana zostanie wprowadzona do ostatecznej wersji RSI WP;
- Uwaga uwzględniona częściowo - postulowane zmiany mieszczą się w obecnych zapisach dokumentu lub mogą być jedynie w części wprowadzone do ostatecznej wersji dokumentu;

- Uwaga nieuwzględniona - uwaga została rozpatrzona negatywnie m.in. ze względu na jej nieadekwatny charakter, wykraczający poza ramy Regionalnej Strategii Innowacji.

Uwagi uznane jako nieuwzględnione dotyczyły w głównej mierze przyszłej konstrukcji programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2030 oraz zasad prowadzenia w jego ramach naboru wniosków.

Rozkład uwag ze względu na przyznany im status zaprezentowany został na poniższym wykresie.

Rysunek 3 Struktura uwag ze względu na przyznany status

Źródło: opracowanie własne

5. Zestawienie uwag otrzymanych podczas procesu konsultacji wraz z odniesieniem

Tabela 1 Zestawienie uwag otrzymanych w procesie konsultacji

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
1		Arkadiusz Trefon, Vianat spółka z o.o.	Proponowany zapis: PCN „Łukasiewicz”; będzie aktywnie włączało się w rozpowszechnianie wiedzy o uwarunkowaniach jakości życia mieszkańców Podkarpacia, wydłużeniu ich życia w zdrowiu. W szczególności mogą temu służyć opracowane przez naukowców i lekarzy (dietetyków) programy edukacyjne dla wszystkich grup społecznych, upowszechniające wiedzę o zależności diety i wysokiej jakości odżywiania a stanem zdrowia i spowolnieniem starzenia się, w celu wydłużenia długości życia w zdrowiu.	Wydaje się, że utworzenie nowej instytucji związanej ze wsparciem procesów innowacyjnych w regionie, promocją nauk technicznych ale też i przyrodniczych, umożliwi społeczeństwu zdobywanie wiedzy o zdrowiu. Zdrowie zależy od czynników związanych ze stylem życia (53%) na które składają się właściwe odżywianie i aktywność fizyczna (czynniki behawioralne, czyli zależne od nas). Pozostałe czynniki: środowisko (21%), dziedziczenie genetyczne (16%) i opieka medyczna (10%).	Uwaga uwzględniona częściowo	Propozycja zapisu jest bardzo szczegółowa, a przez to nieadekwatna do zapisów RSI WP, które są na większym poziomie ogólności. Po konsultacji z przedstawicielami PCN w Strategii zapis otrzyma brzmienie: "PCN „Łukasiewicz” będzie aktywnie włączało się w rozpowszechnianie wiedzy o uwarunkowaniach jakości życia społeczeństwa".
2		Arkadiusz Trefon, Vianat spółka z o.o.	Propozycja zapisu nazwy technologii: Technologie zwiększające natywne prozdrowotne składniki biologicznie czynne w żywności funkcjonalnej.	Pominięto kluczową technologię dla wytwarzania żywności prozdrowotnej o wysokiej jakości biologicznej.	Uwaga uwzględniona	Katalog technologii dla obszaru Żywność wysokiej jakości zostanie uzupełniony.
3		Arkadiusz Trefon, Vianat spółka z o.o.	Proponuje się w ostatnim zdaniu dodać do wizji słowa oraz długiego życia w zdrowiu.		Uwaga nieuwzględniona	Na długość życia w zdrowiu ma wpływ zbyt wiele czynników, na które realizacja Regionalnej Strategii Innowacji nie ma większego wpływu.
4	170	Arkadiusz Trefon, Vianat spółka z o.o.	Proponuje się dodać: rozpowszechniania wiedzy o zależnościach pomiędzy dietą a stanem zdrowia, a także zrównoważonym żywieniem, oszczędzaniem żywności a stanem środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatu.	Cel związany z GREEN DEAL.	Uwaga uwzględniona częściowo	Cele strategii obejmują obszar całej gospodarki. Z uwagi jednak na istotę zagadnienia zostanie on ujęty przy wskazaniu powiązań pomiędzy filarami Jakości życia.
5	156	Arkadiusz Trefon, Vianat spółka z o.o.	W kolumnie po prawej stronie w pkt 1 proszę dodać w zdaniu: Starzenie się społeczeństwa powodujące zwiększenie popytu na różne usługi i produkty związane z zapewnieniem odpowiedniej opieki nad osobami starszymi ... oraz rozwojem produkcji nutraceutyków o funkcji opóźniającej procesy starzeniowe (choroby neurodegeneracyjne).	Prognozuje się, że wprowadzenie żywności funkcjonalnej i spersonalizowanych diet adresowanych do osób starszych pozwoli znacząco ograniczyć zespoły wielochorobowe przewlekłe typowe dla osób starszych oraz uzyskać poprawę dobrostanu osób starszych („zdrowe starzenie”), dzięki czemu nastąpi przedłużenie średniego czasu życia Polaków w zdrowiu o 1-2 lata.	Uwaga nieuwzględniona	Działalność w obszarze nutraceutyków w województwie podkarpackim nie jest obecnie rozpowszechniona na tyle, by wskazywać ją jako potencjał.
6	165		Należy dodać PKD 28,93. produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności.	Bez innowacyjności w projektowaniu i wytwarzaniu maszyn do procesów przetwórczych ukierunkowanych na wytwarzanie żywności funkcjonalnej o wysokiej aktywności biologicznej nie nastąpi rozwój w branży żywnościowej.	Uwaga nieuwzględniona	Produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywnościowym nie wiąże się bezpośrednio z produkcją żywności wysokiej jakości, stanowi zbyt daleko idące rozszerzenie obszaru specjalizacji.
7	162	Arkadiusz Trefon, Vianat spółka z o.o.	Brak PKD 82.92 Działalność związana z pakowaniem.		Uwaga uwzględniona	Działalność związana z pakowaniem stanowi istotny obszar związany z produkcją żywności wysokiej jakości. Katalog PKD zostanie rozszerzony o wskazany kod.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
8		Arkadiusz Trefon Vianat sp. z o.o.	Dziewięciostopniowa skala gotowości technologicznej dotyczy wszystkich dziedzin przemysłu (nie tylko lotnictwa), tak więc zdanie o TRL należy przeredagować.		Uwaga uwzględniona	Zdanie zostanie przeredagowane. Zapis otrzyma brzmienie: "Kolejnym elementem wąskiego gardła związanego z ograniczaniem dostępu do środków na rozwój innowacyjności jest systemowa trudność wsparcia realizacji projektów. Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań podzielone jest na 9 poziomów gotowości technologicznej, co skutkuje niejednokrotnie koniecznością długiego czasu realizacji badań realizowanych na potrzeby wielu branż, m.in. lotnictwa".
9		Arkadiusz Trefon Vianat sp. z o.o.	Propozycja zapisu: PCN „Łukasiewicz”; będzie zwiększać upowszechnianie innowacji głównie w społeczeństwie. Bez finansowania 5.wielowymiarowej edukacji (od przedszkola do Uniwersytetu Trzeciego Wieku) nie nastąpi zmiana świadomości znaczenia innowacji i badań rozwojowych w życiu każdego mieszkańca regionu i przez to wpływ na zwiększenie popytu na innowacyjne produkty.	PCN „Łukasiewicz”; jako nowy podmiot polityki regionalnej powinien mieć realny wpływ na promocję nie tylko zdobyczy nauk technicznych ale przede wszystkim powinien wpływać na zmiany świadomościowe dotyczące IS Jakość życia. Rezultatem długoterminowym takich działań skoncentrowanych na edukacji będzie przedłużenie średniego czasu życia mieszkańców regionu oraz podwyższone parametry zdrowia.	Uwaga uwzględniona częściowo	Propozycja zapisu jest bardzo szczegółowa, a przez to nieadekwatna do zapisów RSI WP, które są na większym poziomie ogólności. Po konsultacji z przedstawicielami PCN w Strategii zapis otrzyma brzmienie: "Centrum będzie również upowszechniać i propagować innowacyjność wśród społeczeństwa".
10	112	Arkadiusz Trefon Vianat sp. z o.o.	Należy dodać słowo: „W większości”; przed zdaniem Innowacje dla małych firm oznaczają ...	Zdanie dot. Innowacyjności małych firm bez dodatku „w większości”; - nie jest prawdziwe. Brakło rozróżnienia czy skali innowacji: ... w przedsiębiorstwie, ... w kraju, globalnej.	Uwaga uwzględniona	Zdanie zostanie przeredagowane. Zapis w Strategii otrzyma brzmienie: "Innowacje dla małych firm w większości oznaczają efektywne wykorzystanie wiedzy i technologii już istniejących na rynku poprzez np. zakup i wdrożenie nowej linii produkcyjnej, którą z powodzeniem wdrożyło wcześniej konkurencyjne przedsiębiorstwo".
11	105	Marcin Drath Klaster Inicjatywa Środowiskowo-Energetyczna	Na terenie województwa zlokalizowane są klastry działające w obszarze energetyki, w tym m.in. - Podkarpacki Klaster Energii Odnawialnej (PKEO), - Klaster Energii Południowego Podkarpacia, - Soliński Klaster Energii, - Rzeszowski Klaster Odnawialnych Źródeł Energii. DOPISAĆ: - Klaster INICJATYWA ŚRODOWISKOWO-ENERGETYCZNA [KISE].	Klaster INICJATYWA ŚRODOWISKOWO-ENERGETYCZNA [KISE] działa od 2015 r. Umowa o współpracy w formule Klastra - w modelu otwartego konsorcjum bez odrębnej osobowości prawnej została zawarta w Rzeszowie, w 2015 r. pomiędzy inicjatorami: SYSTEM SP. z o.o. (KRS: 0000492552), DIPOL POLSKA Sp. z o.o (KRS: 0000324687). Lista członków w kolejnych latach powiększała się o nowe przedsiębiorstwa.	Uwaga uwzględniona	Lista klastrów działających w obszarze energetyki zostanie uzupełniona
12	169	Marcin Drath Klaster Inicjatywa Środowiskowo-Energetyczna	Pkt. 4. Energia przyjazna środowisku: DOPISAĆ - Technologie utylizacji zużytych paneli PV, baterii samochodowych, magazynów energii i innych elementów instalacji OZE.	Utylizacja zużytych nośników Zielonych Technologii jako element domknięcia cyklu życia produktu i zminimalizowania ich wpływu na środowisko.	Uwaga uwzględniona	Zakres technologii dla obszaru Energia przyjazna środowisku zostanie rozszerzony o wskazane technologie.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
13	162	Sylvia Bik	PKD dotyczące ochrony zdrowia powinno być rozszerzone o PKD 87 oraz 88 czyli DPS-y z zakwaterowaniem oraz bez. Jest to kluczowa kwestia w społeczeństwie starzejącym się. Podkarpacie jest bardzo atrakcyjne pod tym względem, ponieważ powietrze i środowisko naturalne jest jednym z najczystszych w kraju (dużo lasów, zieleni).	Mamy społeczeństwo starzejące się. Niedługo 25% społeczeństwa będzie w wieku emerytalnym. Wartość ta jest bardzo wysoka. Świadczy to o potrzebie takich miejsc. Podkarpacie jest regionem bardzo atrakcyjnym z racji dobrego stanu środowiska naturalnego (w porównaniu do reszty kraju). Młodzi uciekają do dużych miast, a to byłoby również potencjalne miejsce dobrej płatnej pracy. Domy spokojnej starości są dużym zapotrzebowaniem już teraz. Aktualnie trzeba czekać ok rok na takie miejsce w ośrodku.	Uwaga nieuwzględniona	Komisja Europejska jako jeden z priorytetów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 wskazała potrzebę deinstytucjonalizacji usług, czyli stopniowe ograniczanie usług w ramach opieki instytucjonalnej nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami, osobami mającymi problemy ze zdrowiem psychicznym i osobami starszymi. Wobec powyższego zakres obszaru Usługi i produkty medyczne i wzmacniające kondycję nie będzie obejmował kodów PKD 87 i 88. Stanowisko wobec powyższej uwagi konsultowane było z Departamentami UMWP odpowiedzialnymi za opracowanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego.
14	166 pkt. 3	Sławomir Wolski Politechnika Rzeszowska	Proponuję uzupełnić podspecjalizację o: proponuję uzupełnić podspecjalizację o: -działalność z zakresie nowoczesnej diagnostyki medycznej, -działalność w zakresie innowacyjnych terapii w tym terapii małoinwazyjnych.	Brak odniesienia do nowoczesnej terapii.	Uwaga uwzględniona	Zakres obszarów wsparcia zostanie rozszerzony.
15	162	Piotr Łagowski	Brakuje uwzględnienia domów pomocy społecznej sklasyfikowanych w ramach kodów PKD w dziale 87.	Poprawa jakości życia musi odpowiadać zmieniającej się strukturze wiekowej społeczeństwa, w którym średnia wieku z roku na rok wzrasta. Trzeba tak kierować polityką dot. jakości życia, by zapewnić godne i bezpieczne życie osobom, które będą potrzebowały pomocy na jesieni swojego życia. Tym samym należy wykorzystać potencjał regionu do zagospodarowania tej części gospodarki.	Uwaga nieuwzględniona	Komisja Europejska jako jeden z priorytetów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 wskazała potrzebę deinstytucjonalizacji usług, czyli stopniowe ograniczanie usług w ramach opieki instytucjonalnej nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami, osobami mającymi problemy ze zdrowiem psychicznym i osobami starszymi. Wobec powyższego zakres obszaru Usługi i produkty medyczne i wzmacniające kondycję nie będzie obejmował kodów PKD 87 i 88. Stanowisko wobec powyższej uwagi konsultowane było z Departamentami UMWP odpowiedzialnymi za opracowanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego.
16	167	Marcin Drath Klaster Inicjatywa Środowiskowo- Energetyczna	Podspecjalizacja energia przyjazna środowisku: - produkcja energii z odnawialnych źródeł (słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna, energia z biomasy, DOPISAĆ: PALIW ALTERNATYWNYCH); [...] DOPISAĆ KOLEJNE PODPUNKTY: - 1) WYKORZYSTANIE TECHNOLOGII PALIW ALTERNATYWNYCH DO ZASTOSOWANIA W PRZEMYSŁE I ENERGETYCE. - 2) ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNYCH. - 3) OPTIMALIZACJA ZUŻYCIA ENERGII I ROZWÓJ DODATNICH ENERGETYCZNIEN ROZWIĄZAŃ W PRZEMYSŁE I BUDOWNICTWIE.	Ad1) Paliwa alternatywne mogą być stosowane z powodzeniem w bardziej energochłonnych zastosowaniach pod warunkiem spełnienia wymogów certyfikacji. Ad2) Spółdzielnie energetyczne, prosumenci zbiorowi i wirtualnie eksploatowane elektrownie (instalacje mocy do 500 kW) pojawią się w nowej ustawie o OZE. Ad3) Systemy optymalizacji zużycia ORAZ rozwiązania plus-energetyczne w budownictwie. Rozwój w/w dziedzin wspiera Europejski Zielony Ład.	Uwaga uwzględniona częściowo	RSI WP zawiera zapis o wsparciu obszaru związanego z budową, modernizacją i utrzymaniem infrastruktury umożliwiającej pozyskiwanie energii odnawialnej. Obszar wsparcia dotyczący produkcji energii z odnawialnych źródeł zostanie uzupełniony o paliwa alternatywne. Dodatkowo zostanie dodany obszar związany z rozwojem technologii paliw alternatywnych.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
17	137	P.P.H. s.c. BASARA Piotr Wiśniewski, Wioletta Basara- Wiśniewska	Dodanie kodu PKD do IS Motoryzacja 29.32.Z Produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykli.	Zwiększenie potencjału firmy.	Uwaga uwzględniona częściowo	W RSI WP wskazana jest cała klasa 29.32, obejmująca tym samym kod 29.32.Z.
18	139, 131	P.P.H. s.c. BASARA Piotr Wiśniewski, Wioletta Basara- Wiśniewska	Dodanie do IS Motoryzacja poniższych obszarów: -Nowoczesne procesy przeróbki plastycznej stali i stopów aluminium o wysokich parametrach wytrzymałościowych obniżających masę pojazdów; - Eliminacja procesów odlewniczych poprzez zastąpienie ich konstrukcjami integralnymi. Dodanie do IS Lotnictwo poniższych obszarów: Technologie i produkty umożliwiające pakowanie wyrobów lotniczych posiadających zwiększone wymagania odnośnie wytrzymałości i sztywności podczas ich transportu.	Zwiększenie innowacyjności województwa podkarpackiego.	Uwaga uwzględniona częściowo	Katalog technologii dla IS Motoryzacja zostanie uzupełniony. Technologie związane z pakowaniem wyrobów lotniczych stanowią zbyt daleko idące rozszerzenie obszaru specjalizacji.
19		P.P.H. s.c. BASARA Piotr Wiśniewski, Wioletta Basara- Wiśniewska	Wprowadzenie kosztów pośrednich w projektach B+R do wszystkich kosztów oprócz kosztów podwykonawstwa. W ogłoszonym przez RPO ostatnim konkursie z poddziałania 1.2 Prace B+R z komponentem wdrożeniowym koszty pośrednie obejmowały wyłącznie koszty wynagrodzeń. Wprowadzenie kryterium oceny projektu opierającym się na punktowaniu projektów, w ramach których wykazuje się udokumentowaną współpracę z jednostkami naukowymi np. umowy o współpracy, zlecone prace itp.	Zwiększenie możliwości ubiegania się firm o środki w zakresie projektów badawczych i możliwości poszerzenia współpracy z jednostkami naukowymi.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji.
20	139	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo- Produkcyjne "SDS" Sp. z o.o.	Dodanie do IS Motoryzacja następujących obszarów: -technologie recyklingu materiałów i elementów pojazdów mechanicznych; -badania procesu detekcji pęknięć wycinanych kształtów przy wykorzystaniu procesu cięcia metodą (Przemysł 4.0); -recykling opon do surowców pierwotnych w celu ich ponownego zagospodarowania; -utyliczacja akumulatorów i baterii jako substancji szkodliwych dla środowiska; -Utylizacja i recykling całych pojazdów metodą selekcji i segregacji wg danych stopów i ich podgrup.	Zwiększenie innowacyjności firmy i regionu.	Uwaga uwzględniona częściowo	Wskazane kwestie mieszczą się w obszarach horyzontalnych wskazanych dla specjalizacji, dotyczących GOZ-u oraz Przemysłu 4.0. Obszary te zostaną jednak uzupełnione o wskazane w uwadze kwestie.
21	131	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo- Produkcyjne "SDS" Sp. z o.o.	Dodanie do IS Lotnictwo następujących obszarów: -Modernizacja istniejących konstrukcji w celu redukcji zużycia paliwa; - Modernizacja istniejących konstrukcji w celu dostosowania do celów specjalnych; -Nowoczesne metody wytwarzania ubytkowego zespołów statków powietrznych w celu eliminacji liczby i masy części; -Eliminacja procesów odlewniczych poprzez zastąpienie ich konstrukcjami integralnymi w zastosowaniu lotniczych zespołów o obniżonej masie.	Zwiększenie innowacyjności firmy i regionu.	Uwaga uwzględniona częściowo	Część zagadnień podnoszonych w uwadze mieści się już obecnie w zapisach RSI WP dotyczących specjalizacji Lotnictwo i kosmonautyka. Pozostałe kwestie ujęte zostaną jako rozszerzenie katalogu technologii i procesów kluczowych dla rozwoju specjalizacji.
22		Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo- Produkcyjne "SDS" Sp. z o.o.	Wprowadzić możliwość współfinansowania publikacji naukowych w renomowanych czasopismach dla wnioskodawców z przemysłu.	Promowanie projektów i zwiększenie potencjału naukowego przedsiębiorstwa.	Uwaga uwzględniona częściowo	RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw, wsparcie dla publikacji naukowych wskazane jednak zostanie jako uzupełnienie jednego z działań realizacyjnych.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
23		Firma Handlowo-Usługowa „Atut” Marek i Alicja Janeczek sp. j.	Wprowadzenie możliwości ubiegania się o udzielenie dofinansowania wnioskodawców prowadzących działalność jednoosobową, których własność gruntu, na którym realizowany jest projekt należała do firmy, a tym samym do właściciela firmy oraz jego współmałżonka nie posiadających rozdzielność majątkową.	Zwiększenie możliwości ubiegania się o środki w zakresie wzrostu potencjału badawczego przedsiębiorstwa.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji.
24	162	Firma Handlowo-Usługowa „Atut” Marek i Alicja Janeczek sp. j.	Dodanie do IS Jakość życia kodu PKD: 22.23.Z PRODUKCJA WYROBÓW DLA BUDOWNICTWA Z TWORZYW SZTUCZNYCH oraz obszarów badawczych: - „Badania w zakresie innowacyjnych rozwiązań stolarki okiennej i drzwiowej”; - „Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie budownictwa”	Wzrost potencjału badawczego w województwie.	Uwaga nieuwzględniona	Budownictwo nie stanowi części specjalizacji Jakość życia.
25		Firma Handlowo-Usługowa „Atut” Marek i Alicja Janeczek sp. j.	Usunąć z punktacji kryteriów staże z naukowcami z uczelni, a jeśli to niemożliwe, to wprowadzić możliwość staży z innymi osobami spoza uczelni.	Trudność w poszukiwaniu takich osób oraz uzyskania zgody Rektora danej jednostki naukowej, w szczególności w dobie pandemii COVID-19.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji.
26		Zakład Produkcyjno-Usługowy Mirosław Pogoda	Wydłużyć czas trwania i rozliczenia projektu B+R do 60 miesięcy lub dłużej.	Specyfika projektów B+R np. w branży lotniczej/motoryzacyjnej, w szczególności w zakresie procesów certyfikacyjnych itp.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
27	139,131	Zakład Produkcyjno-Usługowy Mirosław Pogoda	Dodanie poniższych obszarów w IS Motoryzacja: -Nowoczesne układy wtryskowe silników wysokoprężnych z przeznaczeniem do pojazdów specjalnych oraz agregatów prądotwórczych; - Eliminacja procesów odlewniczych poprzez zastąpienie ich konstrukcjami integralnymi; -Nowoczesne procesy przeróbki plastycznej stali i stopów aluminium o wysokich parametrach wytrzymałościowych obniżających masę pojazdów oraz w IS Lotnictwo: -Nowoczesne metody wytwarzania konstrukcji kratownicowych.	Zwiększenie innowacyjności Podkarpacia.	Uwaga uwzględniona	Katalog technologii dla specjalizacji zostanie uzupełniony o wskazane kwestie.
28		Zakład Produkcyjno-Usługowy Mirosław Pogoda	Wprowadzić projekty inter-regionalne z możliwością uczestnictwa firm i jednostek naukowych spoza regionu jako konsorcjantów lub partnerów.	Poszerzenie współpracy między przedsiębiorstwami i uczelniami dążąc do osiągnięcia wspólnych celów badawczych.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji.
29	130	SZEL-TECH Szeliga Grzegorz	Dodanie kodu PKD: 25.62.Z „Obróbka mechaniczna elementów metalowych” w IS Lotnictwo.	Udostępnienie możliwości zwiększenia innowacyjności i konkurencyjności regionu jak i całego kraju.	Uwaga uwzględniona	Zakres kodów PKD dla specjalizacji zostanie uzupełniony.
30		SZEL-TECH Szeliga Grzegorz	Uwzględnienie kosztów ogólnych/pośrednich w projektach B+R jak to jest w projektach Horizon 2020 + NCBiR rozliczanych ryczałtem w wysokości 25% (wykazywać pewne kategorie kosztów jako koszty jednostkowe (special unit costs covering direct & indirect costs).	Możliwość realizacji projektów o większym ryzyku badawczym poprzez dofinansowanie kosztów pośrednich.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji.
31		SZEL-TECH Szeliga Grzegorz	Uwzględnienie kosztów właścicieli MŚP i osób fizycznych niepobierających wynagrodzenia w projektach B+R. Wartość jednostki została określona przez Komisję Europejską, liczba jednostek (godziny przepracowane w związku z realizacją projektu) będą wynikać z rejestracji czasu pracy, którą MŚP i odpowiednio osoba fizyczna mają obowiązek prowadzić.	Udostępnienie możliwości zwiększenia innowacyjności i konkurencyjności regionu jak i całego kraju.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
32		Polenergia S.A.	Postuluje się o dodanie zapisu na koniec akapitu o treści: Podkarpacka Dolina Wodorowa stanowić może również swoistą platformę wymiany myśli, tworzenia kontaktów biznesowych i partnerskich, a także pełnić funkcję ośrodka promującego edukację w zakresie technologii wodorowych i rynku wodoru, co wpisuje się w RSI WP we wszystkich 4 głównych jej filarach.	Zapis tego typu pomoże zrozumieć funkcję, jaką pełnić ma Podkarpacka Dolina Wodorowa w regionie - od wsparcia w zakresie tworzenia projektów B+R oraz inwestycyjnych oraz zapewniania wsparcia dla tego typu projektów, po platformę wiedzy, informacji oraz tworzenia kontaktów partnerskich i wspierania edukacji.	Uwaga uwzględniona	Zapis dotyczący Doliny Wodorowej zostanie uzupełniony o proponowane kwestie.
33	96-97	Polenergia S.A.	Propozycja zapisu: „Sygnatariusze listu podejmować będą współpracę w zakresie prowadzenia prac B+R i wdrażania ich wyników, a także podejmowania niezbędnych inwestycji polegających m.in. na współspalaniu wodoru w turbinach gazowych oraz produkcji wodoru odnawialnego w procesie elektrolizy.”	Kluczowe jest wskazywanie na obecnym etapie tworzenia strategii kierunku badań, rozwoju i inwestycji w ramach tworzenia łańcucha wartości gospodarki wodorowej.	Uwaga uwzględniona częściowo	Zapisy dotyczące samej inicjatywy utworzenia Doliny Wodorowej są na wystarczającym poziomie ogólności. Wskazane technologie zostaną ujęte w wykazie technologii dla Energii przyjaznej środowisku
34		Polenergia S.A.	Proponuje się uwzględnienie w części opisującej w sposób ogólny klastry w regionie również inicjatywę związaną ze stworzeniem Podkarpackiej Doliny Wodorowej.	Podkarpacka Dolina Wodorowa powinna być widoczna w dokumencie, zwłaszcza ze względu na wysoką innowacyjność tworzącego się rynku wodorowego. Warto również nadmienić w dokumencie, że stworzenie Podkarpackiej Doliny Wodorowej umożliwić może połączenie działalności już istniejących w regionie klastrów z branży lotniczej, automotive oraz energetyki.	Uwaga uwzględniona	Zapis dotyczący Doliny Wodorowej zostanie uzupełniony o proponowane kwestie.
35	Str. 145	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Rozszerzenie katalogu obszarów wsparcia w ramach RSI dla specjalizacji ICT o: Animację komputerową jako uzupełniającą do działalności w obszarze gier komputerowych; - Wsparcie działań digitalizacyjnych dla sektora kultury z regionu (nie tylko dla przedsiębiorstw). - Wsparcie powinno być skierowane także na obszar „Opracowywanie i wdrażanie rozwiązań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi gospodarczemu regionu.” Dodatkowy kod PKD dla Sekcji J: Dział 59 - podklasa 59.12	Potrzeba rozwoju ICT dot. także sektora kultury - wzrosła potrzeba udostępniania społ. zasobów kultury za pomocą Internetu - rozwiązania cyfrowe w sektorze kultury w dobie pandemii były przez pewien czas jedyną formą „kontaktu instytucji kultury z widownią” przez co dodatkowo uświadomiły wagę wykorzystania nowoczesnych narzędzi, czy też produktów/usług dedyk. udostępnianiu kultury, a opartych na technologiach ICT. Animacja komputerowa to także ważny obszar działania w ramach specjalizacji ICT.	Uwaga uwzględniona częściowo	Katalog obszarów wsparcia dla specjalizacji ICT zostanie rozszerzony o: • działalność związaną z animacją komputerową realizowaną na potrzeby gier komputerowych; • wsparcie działań digitalizacyjnych dla instytucji publicznych. Ograniczenie jedynie do instytucji kultury stanowi zbyt wąskie zawężenie. Cała Strategia Innowacji ma na celu zrównoważony rozwój gospodarczy regionu, dlatego też niezasadne jest wyodrębnianie takiego obszaru. Katalog PKD dla specjalizacji ICT zostanie rozszerzony o wskazany kod. Uwaga wpłynęła również pisemnie.
36	150	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Rozszerzenie podspecjalizacji w ramach IS Jakość życia o dodatkową podspecjalizację „Kreatywna przedsiębiorczość inspirowana kulturą” lub połączenie jej z podspecjalizacją „turystyka zrównoważona” tworząc podspecjalizację „Turystyka zrównoważona i kreatywna przedsiębiorczość inspirowana kulturą”.	Rozwój gospodarczy związany jest silnie z innowacjami i kreatywnością, bez której innowacje nie miałyby miejsca. Sektor kreatywny staje się coraz bardziej istotny, opiera się na zrównoważonym rozwoju gospodarczym, który go napędza, zaś jego bazą, z której czerpie jest sektor kultury (dziedzictwo kulturowe). „Sektory kultury i kreatywny są wysoce innowacyjne. Pozytywne skutki wynikające z innowacyjnego charakteru tych sektorów mają charakter wysoce	Uwaga uwzględniona częściowo	Działalność w zakresie przemysłów kreatywnych została wskazana jako jeden z obszarów Turystyki zrównoważonej. Nie ma obecnie wystarczającego potencjału dla wskazywania go jako odrębnej podspecjalizacji lub też uwypuklania jego znaczenia w obszarze turystyki zrównoważonej. Uwaga wpłynęła również pisemnie.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
				międzysektorowy” wpływający na rozwój gospodarki.		
37	150	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Rozszerzenie zakresu podspecjalizacji „Energia przyjazna środowisku” w ramach IS Jakość życia na „Energia i inne rozwiązania przyjazne środowisku” lub „Rozwiązania przyjazne środowisku”.	Rozszerzenie zakresu pozwoli na pracę nad innymi ważnymi rozwiązaniami zmniejszającymi oddziaływanie różnych branż na środowisko naturalne np. w zakresie innowacyjnych sposobów przetwarzania / powtórnego wykorzystania materiałów / odpadów (w celu min. odpadów bezużytecznych, które są składowane i obciążają środowisko naturalne), rozwiązań, które pozwolą zmniejszyć zużycie wody w różnych branżach - takie rozszerzenie zwiększy spójność tej podspecjalizacji z innymi IS i pozyt. oddział na środowisko.	Uwaga uwzględniona częściowo	Zagadnienia związane z opracowywaniem i wdrażaniem rozwiązań z zakresu GOZ wskazane zostały jako obszary horyzontalne dla każdej ze specjalizacji. Stanowią również jeden z celów horyzontalnych ujętych w strategii. Wobec powyższego nie ma potrzeby dodatkowego rozszerzenia zakresu specjalizacji. Uwaga wpłynęła również pisemnie.
38	130	Marcin Drath Aeroklub Rzeszowski	W dokumencie brak jest odniesienia do kodów PKD: - 85.53 – Pozaszkolne formy edukacji z zakresu nauki jazdy i pilotażu; Kluczowe technologie i procesy: Nowe innowacyjne techniki szkolenia, w tym m.in z użyciem obrazowania 3D i Virtual Reality. - 33.16.Z - Naprawa i konserwacja statków powietrznych i statków kosmicznych; Kluczowe technologie i procesy: Nowe technologie diagnostyczne i naprawcze.	Przemysł lotniczy to nie tylko produkcja, ale również usługi. W dokumencie brakuje odniesienia do sektora usług w lotnictwie: - szkolenia lotnicze - obsługa techniczna statków powietrznych.	Uwaga uwzględniona	Kształcenie kadr na potrzeby specjalizacji wskazane zostały jako jeden z horyzontalnych obszarów wsparcia dla każdej specjalizacji. Do zakresu specjalizacji Lotnictwo i kosmonautyka zostanie dodany kod PKD 85.53. Cała klasa PKD 33.16 została już ujęta w projekcie RSI WP. Lista technologii zostanie rozszerzona o wskazane w uwadze.
39	153	Iwona Pytel	Upowszechnianie zastosowania paneli fotowoltaicznych w indywidualnych gospodarstwach rodzinnych przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego i mieszkańców regionu przed przemysłowymi instalacjami fotowoltaicznymi budowanymi na zamieszkałych terenach. Upowszechnianie kolektorów słonecznych czy pomp ciepła, oprócz zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko (w porównaniu z tradycyjnymi źródłami ciepła i energii), przyczyniają się również do zmniejszenia kosztów prowadzenia działalności.	np. w gminie Miejsce Piastowe planuje się budowę Elektrowni Fotowoltaicznej o mocy do 100 MW wraz z infrastrukturą na powierzchni 120 ha. Inwestycja ta doprowadzi do degradacji ogromnej części naszej gminy.	Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji dostrzega potrzebę wspierania rozwoju rozwiązań pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, dlatego też jednym z filarów Inteligentnej Specjalizacji Jakość życia jest Energia przyjazna środowisku. Jednocześnie Regionalna Strategia Innowacji nie jest dokumentem rozstrzygającym uregulowania prawno-środowiskowe dotyczące podejmowanych inwestycji.
40		Bogusław Szweda	dodać: Sieciowanie Mikroprzedsiębiorców w IS Jakość Życia i podspecjalizacji Turystyka Zrównoważona	Nie wymaga uzasadnienia, wynika wprost z celów SOR, KSRR oraz Komisji Europejskiej	Uwaga uwzględniona częściowo	Wsparcie sieciowania MŚP stanowi obszar istotny dla rozwoju całej gospodarki, nie tylko dla turystyki zrównoważonej, dlatego też zostanie wskazany jako jedno z działań realizacyjnych dla celu 1.2
41		Bogusław Szweda	dodać: w tym parków technologicznych przemysłu edukacyjno-wychowawczego	dlaczego przemysł turystyczny (5 przemysł świata) ma być dyskryminowany - innowacyjne inwestycje w bazę pobytową też wymagają umiejscowienia w uzbrojonym parku technologicznym	Uwaga uwzględniona częściowo	W działaniach realizacyjnych dla celu 2.1 wskazane zostało stymulowanie powstawanie i rozwoju przemysłowych parków technologicznych (wszystkich typów)
42		Bogusław Szweda	dodać: GOZ w odniesieniu do bazy pobytowej przemysłu edukacyjno-wychowawczego	nie wymaga uzasadnienia jako GOZ i jako cel SOR, KSRR oraz cel Komisji Europejskiej w odniesieniu do bardziej powiązanej, zielonej, inteligentnej i będącej bliżej obywatela Europy	Uwaga uwzględniona częściowo	GOZ wskazany został jako obszar horyzontalny dla wszystkich specjalizacji, jak również jako cel horyzontalny, służący rozwojowi całej gospodarki

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
43		Bogusław Szweda	dodać: w tym organizację zawodów sportowych popularyzujących trening i pracę nad sobą jako postawę życiową, wśród dzieci i młodzieży	zawody sportowe w formie imprez są jedną z bardziej złożonych i usieciowionych form organizacyjnych - na dziś nie posiadają żadnego źródła finansowania. są znacznie bardziej potrzebne niż chodniki, kanalizacja i kolejne obiekty. Wraz ze starzeniem się i odejściem na emeryturę społeczników - przestana się odbywać, mają ogromny potencjał innowacyjności organizacyjnej i IT	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
44		Bogusław Szweda	dodać: działalność formująca osobowość dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i edukacyjno-wychowawczą	zagadnienie to teoretycznie mieści się w profilaktyce jednak to ono jest fundamentem całego procesu wydawania na świat i wychowania kolejnych pokoleń, wymienione działalności to jedynie cegiełki. Jest to szczególnie ważne w obliczu zagrożenia cyfrowego dla wychowania, w ogóle kształtowania człowieka - i nie jest to zagrożenie przystosowawcze (jak twierdzą niektórzy naukowcy) ale wprost zagrożenie dla cywilizacji. To, że nie umiemy się do niego odnieść - nie oznacza, że nie istnieje.	Uwaga uwzględniona częściowo	Zgodnie z uzasadnieniem do uwagi zagadnienie to mieści się w obszarze profilaktyki.
45		Bogusław Szweda	błąd - z pierwszej wersji dokumentu: ma być turystyka zrównoważona	nie wymaga uzasadnienia	Uwaga uwzględniona	Błąd redakcyjny zostanie skorygowany
46		Bogusław Szweda	dodać: Beskid Niski	to coraz bardziej znana marka i od dawna znana	Uwaga uwzględniona	Beskid Niski zostanie wskazany w części diagnostycznej RSI WP
47		Bogusław Szweda	dodać do atutów: relatywnie dobrze rozwinięta sieć dróg mogących stanowić szkielet systemu Wielofunkcyjnych Dróg Turystycznych na wzór „Greenways” zwłaszcza w Beskidzie Niskim oraz na Pogórzu Przemyskim i Strzyżowskim	faktycznie istnieje taka szcztąkowa sieć oraz Porozumienie ok. 30 samorządów ws. uzupełnienia braków tej sieci i stworzenia systemu Wielofunkcyjnych Dróg Turystycznych (dot. Beskidu Niskiego i Bieszczad, ale może dotyczyć również pozostałych subregionów)	Uwaga nieuwzględniona	Pojęcie wielofunkcyjnych dróg turystycznych nie występuje w ustawodawstwie o transporcie drogowym. Zagadnienia związane z infrastrukturą komunikacyjno-turystyczną wykraczają poza zakres RSI WP.
48		Bogusław Szweda	dodać: Zagłębie Ambitnej Turystyki	istniejące Porozumienie 12 gmin i podmiotów komercyjnych, obejmujące wszystkie gminy Beskidu Niskiego w obrębie woj. Podkarpackiego	Uwaga uwzględniona	Zagłębie Ambitnej Turystyki zostanie wskazane w części diagnostycznej strategii.
49	11	Bogusław Szweda	dodać do megatrendów: ... drenaż mózgów, który ulegnie wyraźnemu wzmocnieniu na skutek negatywnych zjawisk demograficznych oraz drastycznie zwiększonej konkurencji o młodych pracowników, będzie stanowił realne zagrożenie upadłością dla wielu peryferyjnych społeczności lokalnych i regionów. Dysfunkcje wychowawcze i psychiczne będące skutkiem ekspansji cyfryzacji w sferze wychowania dzieci i rosnącego odsetka dzieci z problemami psychicznymi - vide rozwiązania wprowadzone w 2021 r. przez Chiny.	z dokumentu wynika jakoby migracja była naturalną, jednoznacznie pozytywną cechą współczesności tymczasem w obecnej skali jest zjawiskiem niebezpiecznym, do którego wprost odnosi się np. SOR, KSRR i inne dokumenty rządowe. Zagrożenie cyfrową demencją jest faktem a handel danymi i wpływanie na preferencje wyborcze będzie wkrótce głównym zagrożeniem internetowym w świecie	Uwaga uwzględniona	Megatrendy zostaną uzupełnione o zagrożenie związane z drenażem mózgów.
50		Bogusław Szweda	dodać Zagłębie Ambitnej Turystyki do klastrów w branży turystycznej	uzasadnienie stanowi sam fakt istnienia formalnego Porozumienia Zagłębie Ambitnej Turystyki od lipca 2017 roku	Uwaga uwzględniona częściowo	Zgodnie z zapisami Porozumienia z 2019 r. „porozumienie funkcjonuje jak niesformalizowany klaster i na obecnym etapie nie przewiduje się przekształcania go w sformalizowany byt formalno-

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
						prawny”. Zagłębienie Ambitnej Turystyki zostanie wskazane w części diagnostycznej strategii.
51		Bogusław Szweda	dodać po słowach zyskuje również: przemysł edukacyjno-wychowawczy	faktycznie rodzice poszukują dziś usieciowionej oferty turystyki edukacyjno-wychowawczej, gdyż mają problemy z wychowaniem dzieci, na skutek zagrożenia cyfrowego wśród dzieci i młodzieży	Uwaga nieuwzględniona	Określenie przemysłu edukacyjno-wychowawczego nie funkcjonuje w powszechnym obiegu i może powodować błędy interpretacyjne.
52	154	Rowery Madej	W kontekście rozpoznawalnych marek województwa warto byłoby wspomnieć o Beskidzie Niskim oraz Roztoczu.	Beskid Niski oraz Roztocze są również ważną marką turystyczną na Podkarpaciu.	Uwaga uwzględniona	Beskid Niski i Roztocze zostaną wskazane w części diagnostycznej RSI WP
53	156	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Dopisać: Potencjał rozwojowy zielarstwa związany ze sprzyjającymi warunkami naturalnymi, funkcjonowaniem kierunku kształcenia „Zielarstwo” w Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie oraz możliwościami wykorzystania roślin zielarskich w dietetyce i kosmetyce.	Coraz większe zainteresowanie zdrowym stylem życia i naturalnymi lekami z Bożej apteki	Uwaga uwzględniona	Opis potencjału związanego z tym obszarem zostanie włączony do wypełnienia kryteriów dla specjalizacji Uwaga wpłynęła również pisemnie
54	162	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Dział 86- Opieka zdrowotna (86.10.Z- Działalność szpitali w tym działalność prewencji w sanatoriów centrów rehabilitacyjnych hospicjów domów pomocy społecznej i pozostałych placówek medycznych zapewniających pacjentom zakwaterowanie i wyżywienie w zakresie podmiotów świadczących usługi z zakresu turystyki uzdrowiskowej)	Potrzeba dopisania hospicjów i DPS-ów	Uwaga uwzględniona częściowo	Opis kodu 86.10 zamieszczony w Strategii jest zgodny z opisem wskazanym w klasyfikacji PKD Uwaga wpłynęła również pisemnie
55	155	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Jednymi z najpopularniejszych form turystyki w województwie podkarpackim jest turystyka aktywna (realizowana m.in. w ramach Zagłębienia Ambitnej Turystyki), krajoznawcza, wypoczynkowa - każda z tych form przyczynia się do zachowania dobrego zdrowia i kondycji organizmu;	dopisane Zagłębienie Ambitnej Turystyki jako lidera nowatorskiego spojrzenia na turystykę	Uwaga uwzględniona częściowo	Zagłębienie Ambitnej Turystyki wskazane zostanie w części diagnostycznej strategii Uwaga wpłynęła również pisemnie
56	155	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Dopisać: Duży potencjał rozwojowy enoturystyki związany ze sprzyjającymi warunkami naturalnymi w Regionie, a także funkcjonowaniem plantacji winorośli i wytwórni wina.		Uwaga uwzględniona	Potencjał związany z enoturystyką wskazany zostanie w części dotyczącej wypełnienia kryteriów przez specjalizację Jakość życia Uwaga wpłynęła również pisemnie
57	155	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	W regionie zlokalizowanych jest 5 uzdrowisk, w tym cieszące się renomą w skali kraju Rymanów - Zdrój, Iwonicz - Zdrój i Horyniec - Zdrój, które stanowią potencjał do rozwoju turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego;	Zasadnym jest wymienienie wiodących uzdrowisk	Uwaga uwzględniona częściowo	Uzdrowiska wskazane zostały z nazwy w części diagnostycznej Uwaga wpłynęła również pisemnie
58	155	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Region posiada rozpoznawalne marki turystyczne, jak na przykład Bieszczady, Miasto Przemyśl, Miasto Krosno, Muzeum - Zamek w Łańcucie, Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce oraz obiekty sakralne wpisane na listę UNESCO;	Krosno - m.in. Centrum Dziedzictwa Szkła, unikatowa kolekcja lamp naftowych; Muzeum w Bóbrce, pierwsza w świecie kopalnia ropy naftowej, można skorelować z Centrum Nauki Łukasiewicz w Rzeszowie	Uwaga uwzględniona częściowo	Tekst strategii zostanie uzupełniony o wskazane w uzasadnieniu atrakcje turystyczne. Uwaga wpłynęła również pisemnie

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
59	155	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Dopisać: Region posiada potencjał do rozwoju turystyki pielgrzymkowej związany z życiem i działalnością świętych i błogosławionych Kościoła Katolickiego, jak na przykład Miasto Przemyśl i Korczyna (Św. Józef Sebastian Pelczar), Miasta Krosno i Dukla (Św. Jan Paweł II i Św. Jan z Dukli), Miejsce Piastowe (Bł. Bronisław Markiewicz), Komańcza (Bł. Stefan Wyszyński);	Potrzeba uwzględnienia w RSI WP nowego spojrzenia na turystykę, także w religijnym aspekcie	Uwaga uwzględniona częściowo	Potencjał dotyczący turystyki religijnej zostanie uzupełniony. Uwaga wpłynęła również pisemnie
60	155	Andrzej Guzik Starostwo Powiatowe w Krośnie	Dopisać: Przecinanie Regionu w osi północ - południe przez drogę ekspresową S 19, niewykorzystany w pełni potencjał Muzeum Historycznego - Pałac w Dukli i obiektów na przejściu granicznym w Barwinku stwarza podstawy do utworzenia Skansenu Militarycznego wraz z Rodzinnym Parkiem Rekreacji w Barwinku, gdzie w odpowiedni sposób byłoby wyeksponowane dziedzictwo II wojny światowej, oddziałujące na tożsamość narodów Europy Środkowej.	Przecinanie Regionu w osi północ - południe przez drogę ekspresową S 19, niewykorzystany w pełni potencjał Muzeum Historycznego - Pałac w Dukli i obiektów na przejściu granicznym w Barwinku stwarza podstawy do utworzenia Skansenu Militarycznego wraz z Rodzinnym Parkiem Rekreacji w Barwinku, gdzie w odpowiedni sposób byłoby wyeksponowane dziedzictwo II wojny światowej, oddziałujące na tożsamość narodów Europy Środkowej.	Uwaga uwzględniona częściowo	Diagnoza potencjału turystycznego zostanie uzupełniona Uwaga wpłynęła również pisemnie
61	106	Janusz Bury Biuro ds. Analiz Politechniki Rzeszowskiej	proponuje się dopisać nową inteligentną specjalizację Podkarpacia: 3.3.5 Odnawialne - ekologiczne źródła i instalacje energii Dodatkowo proponuję na kolejnych stronach szczegółowo opisać w/w nową specjalizację Podkarpacia adekwatnie jak pozostałe inteligentne specjalizacje	W Europejskim Planie Odbudowy jak i w Krajowym Planie Odbudowy największe środki kierowane są na transformację energetyczną w kierunku produkcji i budowy odnawialnych źródeł energii i infrastruktury do korzystania z tych źródeł Brak Intel. Specjalizacji „Odnawialne - ekologiczne źródła i instalacje energii”; na Podkarpaciu uniemożliwi korzystanie z dużych Europejskich i Krajowych Programów wsparcia finan. transformacji w kierunku zielonej energii co spowoduje wielkie kary za emisję CO2	Uwaga uwzględniona częściowo	Obszar ten mieści się w podspecjalizacji Energia przyjazna środowisku
62	169	Janusz Bury Biuro ds. Analiz Politechniki Rzeszowskiej	w rozdziale inteligentne specjalizacje Podkarpacia proponuję dodać: Pkt. 6.5 Inteligentna specjalizacja Odnawialne - ekologiczne źródła i instalacje energii wraz z pełnym opisem dla w/w nowej specjalizacji Podkarpacia.	Transformacja energetyczna w kierunku nieemisyjnych i Zero emisyjnych firm, instytucji, mieszkań, jest obwarowana ogromnymi karami. Brak wyraźnie opisanej w/w inteligentnej specjalizacji uniemożliwi finansowanie z środków centralnych zielonej transformacji energetycznej i spowoduje istotny wzrost kosztów dla firm, mieszkańców i instytucji w regionie powodujący powiększanie luki rozwojowej i dochodowej w porównaniu do innych regionów Polski i Europy. Nowa Specjalizacja umożliwi szybszy rozwój.	Uwaga uwzględniona częściowo	Obszar ten mieści się w podspecjalizacji Energia przyjazna środowisku
63	132	Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza	W rozdziale 6.1.2 proponuje się dopisać na stronie 132 dodatkowy obszar wsparcia: 1. Obserwacje astronomiczne, badania kosmiczne i wdrażanie technik komunikacji i sterowań - obserwacji satelitarnych wraz z budową infrastruktury - obserwatoriów do badań i obserwacji kosmicznych oraz praktycznego wdrażania techniki satelitarnej.	Politechnika dysponuje kadrą i unikalnymi rozległymi terenami dla rozwoju infrastruktury i technik kosmicznych - satelitarnych w Akademickim Ośrodku Szybowcowym w Bezmiechowej. Budowa infrastruktury kosmicznej i satelitarnej umożliwi postęp i jest warunkiem dla istotnego rozwoju w inteligentnej specjalizacji lotnictwo i kosmonautyka na Podkarpaciu.	Uwaga uwzględniona częściowo	Działalność badawczo-rozwojowa stanowi obszar horyzontalny wskazany dla specjalizacji Lotnictwo i kosmonautyka. Jednocześnie obszary wsparcia dla specjalizacji zostaną rozszerzone o działalność związaną z obserwacjami astronomicznymi i wdrażaniem technik komunikacji i sterowań a także budową infrastruktury do badań i obserwacji kosmicznych.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
						oraz praktycznego wykorzystania techniki satelitarnej.
64	131	Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza	W rozdziale 6.1.2 proponuje się dopisać na stronie 131 dodatkowy obszar wsparcia: 1. Opracowanie i badania prototypów ogniw wodorowych oraz budowa infrastruktury do badań produkcji i eksploatacji gospodarczej wodoru.	Na terenie woj. podkarpackiego działa Podkarpacka Dolina Wodorowa zrzeszająca uczelnie, firmy i instytucje dla rozwoju gospodarki wodorowej. Celowe jest zapisanie obszaru wsparcia umożliwiającego badania i budowę infrastruktury wodorowej. Sama produkcja ogniw paliwowych w tym wodorowych zawęża możliwości rozwojowe.	Uwaga uwzględniona częściowo	Obszar wsparcia związany z działalnością w zakresie energetyki wodorowej został wskazany w specjalizacji Jakość życia
65		Rafał Baryła	Wnioskujemy o ujęcie gospodarki leśnej, w tym przetwórstwa drewna wśród inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego	Obszar Podkarpacia, a szczególnie jego południowo-wschodnia część wyróżnia się wysokim poziomem lesistości. Niestety pozyskiwany surowiec nie podlega przetworzeniu w miejscu jego pozyskania, co ma negatywne konsekwencje natury społecznej i ekonomicznej. Tym samym Podkarpacie staje się jedynie dostawcą surowca, zamiast w pełni wykorzystywać istniejący tu potencjał.	Uwaga nieuwzględniona	Gospodarka leśna nie spełnia kryteriów stawianych przed inteligentnymi specjalizacjami.
66		Powiat Jasielski	Niewątpliwą szansą na podniesienie znaczenia gospodarczego podkarpacia, jest postawienie na wykorzystanie technologii produkcji włókna bazaltowego. Oczekuje się, że wzrost rynku włókien bazaltowych, będzie napędzany przez rosnące zużycie włókien bazaltowych w różnych gałęziach przemysłu, takich jak energetyka wiatrowa, budownictwo i infrastruktura, elektryka i elektronika, przemysł motoryzacyjny, przemysł lotniczy i astronautyczny oraz obronny.	Istnieje ogromny potencjał dla włókien bazaltowych w zastosowaniach morskich, motoryzacyjnych i transportowych, w przemyśle lotniczym i astronautycznym oraz obronnym, w produkcji artykułów sportowych i wiatrowych. Włókna bazaltowe posiadają takie cechy, jak doskonały stosunek ceny do wytrzymałości, wysoką wytrzymałość na rozciąganie i doskonałe pozostałe właściwości mechaniczne. Ponadto, ciągłe włókna bazaltowe są przyjazne dla środowiska, co sprawia, że nadają się do różnych zastosowań.	Uwaga uwzględniona	Włókna bazaltowe jako kompozyty wykorzystywane w przemyśle lotniczym czy motoryzacyjnym mieszczą się w dotychczas zidentyfikowanych obszarach wsparcia. Kod PKD 23.13 zostanie uzupełniony.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
67		Powiat Jasielski	Dodanie do obszarów wsparcia: produkcja włókien bazaltowych jako materiału charakteryzującego się wysoką wytrzymałością na rozciąganie, doskonałymi właściwościami mechanicznymi, niską podatnością na korozję; produkcja części samolotowych z włókna bazaltowego	Rosnąca konieczność ograniczenia śladu węglowego spowoduje wzrost popytu na prod. w sekt. energetycznym. Znaczący wzrost popytu na te włókna ze względu na ich doskonałe właściwości, takie jak niskie obciążenie szczytowe i wys. absorpcja energii, przyczyni się do dalszego rozwoju całego przemysłu. Rosnące obawy związane z globalnym ociepleniem i zanieczyszczeniem środowiska przyczynią się do rozwoju działalności gosp., ponieważ stos. włókien bazaltowych w zakładach produkcyjnych spowoduje minimalizację odpadów	Uwaga uwzględniona częściowo	Włókna bazaltowe jako kompozyty wykorzystywane w przemyśle lotniczym czy motoryzacyjnym mieszczą się w dotychczas zidentyfikowanych obszarach wsparcia.
68	137	Powiat Jasielski	Dział 23- Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (23.12- Kształtowanie i obróbka szkła płaskiego, 23.13-produkcja włókna bazaltowego). Projektowanie i wytwarzanie komponentów wykorzystywanych w produkcji sektora motoryzacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem włókna bazaltowego.	Przemysł samochodowy i transportowy wykorzystuje włókna bazaltowe w okładzinach hamulcowych, w tłumikach, podsufitkach i innych specjalistycznych zastosowaniach wewnętrznych. Tego typu zapotrzebowanie wynika ze znacznie lepszych właściwości mechanicznych, fizycznych i chemicznych włókien bazaltowych	Uwaga uwzględniona	Zakres kodów PKD zostanie uzupełniony o kod 23.13
69	175	Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Cel strategiczny nr 3: Rozwój potencjału kadrowego i kultury 3.2. Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki Wnioskujemy o dodanie: Działania do realizacji: Stworzenie i wsparcie sektorowego programu modyfikacji i dostosowania programów nauczania do potrzeb branży, praktyk nauczycieli i uczniów w zakładach pracy oraz szkoleń pracowników branży motoryzacyjnej. Uzasadnienie: Transformacja przemysłowa w branży motoryzacyjnej w obszarze technologii Przemysłu 4.0,	cyfryzacji, elektromobilności, gospodarki nisko i zeroemisyjnej wymusza dostosowanie kształcenia zawodowego na wszystkich poziomach edukacji i podnoszenie kompetencji obecnych pracowników do zmieniających się warunków i sprostaniu obecnym wyzwaniom. Stworzenie kompleksowego wsparcia programu modyfikacji programów nauczania, praktyk uczniów i nauczycieli oraz szkoleń obecnych pracowników podnoszących ich kwalifikacje i umiejętności jest gwarancją dalszego rozwoju.	Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji podkreśla konieczność wzmacniania współpracy pomiędzy sektorem edukacji a biznesem w celu kształcenia kadr odpowiadających na potrzeby pracodawców, dlatego też jako jedno z działań realizacyjnych wskazane zostało „Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości”. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii. Uwaga wpłynęła również pisemnie
70	179	Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Cel horyzontalny nr 2.2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ. Wnioskujemy o dodanie: Działania do realizacji: Wsparcie kompleksowego programu transformacji zakładów produkcyjnych z sektora motoryzacji w stronę neutralności emisyjnej.	Program ma na celu wsparcie projektów zmniejszających zapotrzebowanie na energię w przedsiębiorstwach w sektorze motoryzacyjnym, racjonalne gospodarowanie energią poprzez: modernizację istniejących urządzeń do produkcji energii na własne potrzeby, modernizację systemów oświetlenia, wykorzystanie energii z odpadów, zmniejszenie energochłonności, instalacje OZE na własne potrzeby, magazynowanie energii elektrycznej itp.	Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji jako cel horyzontalny wskazuje transformację przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, jednocześnie jednak RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii. Uwaga wpłynęła również pisemnie

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
71	179	Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Cel horyzontalny nr 2.2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ. Wnioskujemy o zaznaczenie w Działaniu do realizacji pt.: „Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii” oraz „Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań w zakresie GOZ w przedsiębiorstwach” w kolumnie Społeczeństwo - Klastery zaznaczyć „X”.	Członkami klastrów są głównie przedsiębiorstwa, które zaangażowane są w modernizację, efektywne zarządzanie energią i odpadami, optymalizując gospodarkę zasobami. Klastery są pośrednikiem w transferze wiedzy pomiędzy członkami w zakresie nowoczesnych rozwiązań i technologii.	Uwaga uwzględniona	Wskazane działania zostaną naniesione na matrycę Uwaga wpłynęła również pisemnie
72	172	Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	1.1.Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce Wnioskujemy o dodanie: Działania do realizacji – „Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw”	Działalność klastra WSM koncentruje się między innymi na prowadzeniu grup tematycznych ThinkTank, których celem jest wymiana dobrych praktyk i wiedzy pomiędzy dużymi, globalnymi firmami z branży motoryzacyjnej oraz MŚP i wypracowanie wspólnych projektów w zakresie rozwiązań organizacyjnych, produkcyjnych, innowacyjnych itp. Wizyty studyjne w globalnych zakładach są niejednokrotnie inspiracją dla MŚP do zastosowań nowoczesnych rozwiązań technologicznych i operacyjnych w swoich zakładach.	Uwaga uwzględniona	Wskazane działanie zostanie uzupełnione w ramach celu 1.1 Uwaga wpłynęła również pisemnie
73	173	Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	1.2. Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji. a) Wnioskujemy o dodanie: Działania do realizacji – „Wsparcie dla klastrów załączkowych i rozwojowych o zasięgu regionalnym i międzynarodowym w zakresie podniesienia ich poziomu organizacyjnego, zarządzania, internacjonalizacji i świadczonych usług.	Klastery w krajach rozwiniętych stanowią ważne narzędzie w polityce gospodarczej i są wspierane przez państwo, w szczególności w jej początkowym rozwoju. Istotną formą wsparcia jest umożliwienie klastrom zbudowania organizacji o wysokim poziomie kompetencji, przyczyniającej się do rozwoju konkurencyjności, innowacyjności swoich członków.	Uwaga uwzględniona częściowo	Obszar mieści się w działaniu „Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”. Dodatkowo działania służące realizacji celu operacyjnego 4.1 zostaną uzupełnione o wsparcie zwiększania poziomu internacjonalizacji działalności klastrów Uwaga wpłynęła również pisemnie
74	173	Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	1.2. Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji. b) Wnioskujemy o zaznaczenie w Działaniu do realizacji pt. Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury w kolumnie Społeczeństwo - Klastery zaznaczyć „X”	Aktywność klastrów i ich działalność przejawia się we współpracy ze wszystkimi interesariuszami z poczwórnej helisy – sektorem przedsiębiorstw, nauki, administracji i społeczeństwa.	Uwaga uwzględniona	Wskazane działania zostaną naniesione na matrycę Uwaga wpłynęła również pisemnie
75	112	Joanna Brzowska-Czerepiuk Potęga Wartości	„Taka pasywna postawa wobec innowacji może wynikać z nieznaności trendów dotyczących nowych technologii czy rozwoju polityk, np. ukierunkowanych na zagadnienia środowiskowe.”; Proponuję wykonać badanie na temat czy faktycznie i dlaczego postawa wobec innowacji jest pasywna i ewentualnie z czego wynika lub przywołać wyniki już wykonanych.	Zbyt ważne zagadnienie, żeby zostawić je na poziomie „może wynikać” Poznanie motywatorów przedsiębiorstw to klucz do innowacyjności regionu. Tu nie ma miejsca na zgadywanie.	Uwaga uwzględniona częściowo	Z uwagi na brak zrealizowanych badań w tym zakresie zapis nie zostanie zmieniony. W okresie wdrażania strategii podjęta zostanie próba zbadania zjawiska

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
76	149	Joanna Brzowska-Czerepiuk Potęga Wartości	„która w przeciwieństwie do Lotnictwa i kosmonautyki czy ICT obejmować swoim zasięgiem będzie teren całego województwa, umożliwiając tym samym jego bardziej zrównoważony rozwój.” - zamienić „w przeciwieństwie” na „w uzupełnieniu”. I „bardziej zrównoważony rozwój” na „podnoszenia jakości życia na obszarze całego województwa”	Tu nie ma przeciwieństw. To inne tematy.	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Na etapie opracowywania Strategii RIS3 Samorząd Województwa dostrzegał potrzebę zidentyfikowania specjalizacji, która w uzupełnieniu do pozostałych IS obejmować swoim zasięgiem będzie teren całego regionu, umożliwiając tym samym podnoszenie jakości życia w województwie".
77	150	Joanna Brzowska-Czerepiuk Potęga Wartości	„Pierwsze trzy obszary związane są z zachowaniem dobrej kondycji fizycznej i zdrowia” uzupełnić o kondycję umysłową/emocjonalną.	Kondycję fizyczną można budować wszędzie na zamkniętej siłowni. Warunki podkarpackie umożliwiają szersze podejście do kwestii kondycji i zdrowia i to jest wyjątkowe dla regionu. Tym bardziej, że to zdrowie psychiczne i emocjonalne są dziś wyjątkowym wyzwaniem. JAKOŚĆ ŻYCIA - zakładamy, że pełnego życia. Jako ludzie dysponujemy ciałem, duszą i umysłem (antropologia triadyczna). Jeśli mówimy o zrównoważonym rozwoju to należy zadbać o warunki rozwoju każdego z tych elementów.	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Pierwsze trzy obszary związane są z zachowaniem dobrej kondycji fizycznej i umysłowej oraz zdrowia".
78		Marian Capała ARP S.A.	Agencja Rozwoju Przemysłu (ARP) zarządzająca Specjalną Strefą Ekonomiczną Euro-Park Mielec oraz Tarnobrzeską Specjalną Strefą Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN	Na Podkarpaciu jest tylko 2 SSE i zarządza nimi ARP. Powinno się je podać z nazwy.	Uwaga uwzględniona	Obie SSE zostaną wskazane z nazwy.
79	210	Marian Capała ARP S.A.	Oznaczyć „X” w wierszu: „Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na poziomie szkolnictwa zawodowego i wyższego”	wynika to wprost z ustawy o wspieraniu nowych inwestycji z dnia 10.05.2018 r. (Dz.U. z 2020 r., poz.1752) - art. 7.1.8), na podstawie, której funkcjonują obecnie SSE.	Uwaga uwzględniona	Matryca działań podejmowanych przez Agencję i instytucje państwowe zostanie uzupełniona zgodnie z uwagą
80		Seweryn Stachowicz	Powołanie ośrodka Centrum przetwarzania danych podkarpackich. Ośrodek ten jest potrzebny dla całego województwa i podmiotów prywatnych. Z racji Gospodarki 4.0 i rosnącego znaczenia ilości danych trzeba powołać rzeczywiste miejsce trzymania takich danych. Ośrodek z najnowszymi rozwiązaniami wpisującymi się w ekologiczne rozwiązania energetyczne i chłodzenia.	Ośrodek taki przyciągnie kolejne biznesy IT i przyczyni się do bezpieczeństwa podkarpackich instytucji i firm.	Uwaga uwzględniona częściowo	Działalność w zakresie infrastruktury ICT, obejmującej m.in. tworzenie nowych Data Center wskazana została jako jeden z obszarów wsparcia służących rozwojowi specjalizacji. Jednocześnie jednak Regionalna Strategia Innowacji nie jest dokumentem operacyjnym wskazującym konkretne projekty służące realizacji poszczególnych celów strategicznych.
81		Jan Zwolak	Propozycja programu komputerowego PRZEKŁADNIA - wpisującego się do sektora Motoryzacja	PROGRAM KOMPUTEROWY PRZEKŁADNIA BAZUJĄCY NA WYNIKACH BADAŃ DOŚWIADCZALNYCH Prezentowany program PRZEKŁADNIA pozwala na bardzo skomplikowane i przynoszące korzyści, obliczenia przekładni. W wyniku eksploatacji programu PRZEKŁADNIA, można uzyskać znacznie krótszy cykl projektowy, zoptymalizowane elementy jak i całość przekładni.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
82		Jan Zwolak	Propozycja maszyny przemysłu spożywczego uwzględnionego w sektorze Jakość życia	Opracowanie wytycznych materiałowych, konstrukcyjnych i technologiczno-procesowych związanych z przetwórstwem żywności celem ograniczenia wtórnej migracji cząstek różnorodnych materiałów zużywających się w procesie przetwarzania Proponujemy tematykę pt. Nowe materiały i nowe technologie sit i nożyków kutra przelotowego w zapewnieniu wzrostu ich trwałości oraz poprawy jakości farszu mięsnego.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
83		Paweł Wasilewski Klaster IT	Stworzenie w województwie czegoś na kształt ogólnopolskiego programu PO WER,		Uwaga uwzględniona częściowo	Działania dotyczące zasobów ludzkich będą realizowane w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2030
84		Paweł Wasilewski Klaster IT	Większe zachęty finansowe dla osób z przemysłu, które chciałyby podjąć pracę dydaktyczną na uczelniach		Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji podkreśla potrzebę wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorem edukacji a przedsiębiorcami w celu kształcenia kadr na potrzeby rynku pracy, jest to również zaakcentowane w postaci dedykowanego działania realizacyjnego. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
85		Paweł Wasilewski Klaster IT	Jeżeli nie zostały uwzględnione zmiany dotyczące środków na marketing jako taki to sugerujemy zawrzeć napis dotyczący środków na marketing wykorzystujący narzędzia marketingowe oparte na nowoczesnych technologiach		Uwaga uwzględniona częściowo	Uwaga częściowo zasadna Cyfryzacja w Regionalnej Strategii Innowacji została wskazana jako jeden z obszarów transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, stanowiącej cel horyzontalny, istotny dla rozwoju całej gospodarki. Wskazane zostały również działania służące jego realizacji, w tym m.in. „Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów”
86		Paweł Wasilewski Klaster IT	Środki przeznaczone na organizację eventów popularyzujących nowoczesne technologie wpisujące się w zakres inteligentnych specjalizacji		Uwaga uwzględniona częściowo	Działanie wpisuje się w cel strategiczny "Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych". RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
87	146	Paweł Wasilewski Klaster IT	Z zapisu "upowszechnianie i komercjalizacja nowych technologii informatycznych" proponujemy wykreślić słowo "nowych".		Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "upowszechnienie i komercjalizacja technologii informatycznych"

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
88	140	Beata Hulinka RARR	Dopisać w zdaniu: Potencjał ICT jako Inteligentnej specjalizacji wynika przede wszystkim z oddziaływania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych na niemal wszystkie sfery rozwoju społeczno-gospodarczego. 2020 r. wywołał konieczność przyspieszenia rozwoju branży, poprzez m.in. zwiększenie popytu na rozwiązania cyfrowe również w bardziej tradycyjnych sektorach gospodarki, jak np. turystyka „ oraz kultura”	Wpłynęło to także na sektor kultury - w czasie pandemii wzrosła potrzeba udostępniania społeczeństwu zasobów kultury za pomocą Internetu - rozwiązania cyfrowe w sektorze kultury w dobie pandemii były przez pewien czas jedyną formą "kontaktu instytucji kultury z widownią" przez co dodatkowo uświadomiły wagę cyfryzacji w tym digitalizacji zasobów kultury, a także wykorzystania nowoczesnych narzędzi, czy też produktów/usług dedykowanych udostępnianiu kultury, a opartych na technologiach informacyjno-telekomunikacyjnych.	Uwaga nieuwzględniona	Zapis nie wymaga przeredagowania, nie wyklucza bowiem sektora kultury jako obszaru dla którego rozwiązania cyfrowe mają coraz większe znaczenie
89	141	Beata Hulinka RARR	Dopisać w zdaniu: Znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych i ich wpływ na najważniejsze gałęzie podkarpackiej gospodarki będą w przyszłości jeszcze większe ze względu na postępującą rewolucję przemysłową „i ewolucję potrzeb społecznych”		Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych i ich wpływ na najważniejsze gałęzie podkarpackiej gospodarki będą w przyszłości jeszcze większe ze względu na postępującą rewolucję przemysłową i ewolucję potrzeb społecznych".
90	141	Beata Hulinka RARR	Dopisać w zdaniu: Wirtualną oraz rozszerzoną rzeczywistością, „animację komputerową”, zwłaszcza na potrzeby turystyki, „kultury, sektora kreatywnego”, handlu i dystrybucji produktów wpisujących się w specjalizację Jakość życia;		Uwaga uwzględniona częściowo	Zapis ma charakter otwarty, nie wymaga wobec tego wymieniania wszystkich sektorów. W celu ujednolicenia podejścia z zapis zostaną usunięte poszczególne sektory zastąpione sformułowaniem „na potrzeby gospodarki”. Jednocześnie zostanie rozszerzony o animację komputerową
91	141-142	Beata Hulinka RARR	Dopisać w zdaniu: Wdrażaniem aplikacji wspierających wysoką jakość życia (w tym związanych z monitorowaniem zdrowia, jakości środowiska „i oddziaływania na nie,” wspieraniem inteligentnej turystyki itp.)		Uwaga uwzględniona częściowo	Zapis ma charakter otwarty, nie wymaga doprecyzowywania
92	142	Beata Hulinka RARR	Dopisać” Uczelnie (w tym przede wszystkim Politechnika Rzeszowska, Uniwersytet Rzeszowski, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie) dysponują bogatą bazą laboratoriów dydaktyczno- badawczych, oferują również realizację badań naukowych w obszarze technologii informacyjno-komunikacyjnych. „Ponadto oferta edukacyjna wskazanych uczelni wciąż rozwija się, uruchamiane są nowe kierunki i specjalizacje oparte na konsultacjach branżowych, będące odpowiedzią na potrzeby rynku, w tym również rozwijającego się sektora kreatywnego (na obszarze regionu i poza nim).”		Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Uczelnie (w tym przede wszystkim Politechnika Rzeszowska, Uniwersytet Rzeszowski, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie) dysponują bogatą bazą laboratoriów dydaktyczno- badawczych, oferują również realizację badań naukowych w obszarze technologii informacyjno-komunikacyjnych. Ponadto oferta edukacyjna wskazanych uczelni wciąż rozwija się, uruchamiane są nowe kierunki i specjalizacje oparte na konsultacjach branżowych, będące odpowiedzią na potrzeby rynku, w tym również rozwijającego się sektora kreatywnego (na obszarze regionu i poza nim).”

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
93	143 – ostatnie zdanie	Beata Hulinka RARR	Dopisać: W regionie zlokalizowana jest największa w skali kraju firma informatyczna, tj. Asseco Poland, która osiągnęła status korporacji międzynarodowej. „Ponadto w regionie rozwijają się firmy oraz oddziały dużych podmiotów działających w branży gamingowej, a także podmioty z branży audiowizualnej i reklamowej.”		Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "W regionie zlokalizowana jest największa w skali kraju firma informatyczna, tj. Asseco Poland, która osiągnęła status korporacji międzynarodowej. Ponadto w województwie rozwijają się firmy oraz oddziały dużych podmiotów działających w branży gamingowej, a także podmioty z branży audiowizualnej i reklamowej."
94	146	Beata Hulinka RARR	Rozszerzyć katalog obszarów wsparcia o: „Tworzenie i upowszechnianie rozwiązań cyfrowych wspierających rozwój innych sektorów gospodarki”	Proponujemy dodanie tego obszaru wsparcia.	Uwaga uwzględniona częściowo	Cyfryzacja w Regionalnej Strategii Innowacji została wskazana jako jeden z obszarów transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, stanowiącej cel horyzontalny, istotny dla rozwoju całej gospodarki. Wobec powyższego zapisy nie wymagają uzupełnienia
95	148	Beata Hulinka RARR	Rozszerzyć technologie i procesy związane z transformacją Przemysłu 4.0: Wirtualna rzeczywistość (VR) i rozszerzona rzeczywistość (AR), „animacja komputerowa” oraz ich potencjalne zastosowania w wielu obszarach życia „i gospodarki”;		Uwaga uwzględniona częściowo	Zapis zostanie rozszerzony o animację komputerową. Obszary życia obejmują również gospodarkę wobec powyższego tekst nie wymaga wprowadzania zmian w tym zakresie. Przeredagowany zostanie zapis dotyczący potencjalnych zastosowań wskazanych w uwadze technologii na „w wielu obszarach życia społeczno-gospodarczego”
96	Sekcja: 3.1.6 Współpraca międzynarodowa Str. 43-44	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Zmiana treści: W ramach tego programu podmioty z Podkarpacia uczestniczyły w realizacji 46 projektów o łącznej wartości 10,7 mln euro. 35 spośród nich prowadzonych było przez konsorcja, w skład których wchodziły podkarpackie przedsiębiorstwa ⁴⁸ . Należy przy tym zauważyć, że większość projektów (aż 16) wpisywała się w specjalizację Lotnictwo i kosmonautyka. Warto również podkreślić, że projekty z tego obszaru realizowane były przez duże konsorcja. Uczestnictwo w takich projektach stwarza duże możliwości w zakresie rozwoju międzynarodowej współpracy ⁴⁹ . W 2017 r. Samorząd Województwa Podkarpackiego (jako pierwszy w Polsce) podpisał memorandum o przystąpieniu do programu Clean Sky, będącego formą współpracy pomiędzy Komisją Europejską a europejskim przemysłem lotniczym, którego celem jest zredukowanie negatywnego wpływu lotnictwa	Proponowane zmiany mają charakter porządkujący informacje. (a) Kolejność zdarzeń była taka, że projekt SAT-AM wystartował w lipcu 2016 roku, zaś porozumienie podpisano w listopadzie 2017 roku. Stąd też sugestia zawarta w dokumencie, że projekt jest efektem porozumienia jest małą nieścisłością. (b) W innych częściach dokumentu często przytaczane są firmy realizujące kluczowe przedsięwzięcia; Jeżeli więc chwalimy się projektem SAT-AM to może dobrze przywołać pozostałe (poza PZL-Mielec) firmy z podkarpacia biorące udział w przedsięwzięciu. Zwłaszcza, że są to firmy z sektora MŚP i to one były głównym	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Podkarpackie przedsiębiorstwa korzystają z różnorodnych narzędzi wspomagających nawiązywanie współpracy międzynarodowej. Obok rejestracji w bazach polskich eksporterów, biorą udział w misjach gospodarczych i targach (zarówno jako uczestnicy, jak i wystawcy). Włączają się również w prace międzynarodowych konsorcjów badawczych, w szczególności w ramach programu Horyzont 2020. W ramach tego programu podmioty z Podkarpacia uczestniczyły w realizacji 46 projektów o łącznej wartości 10,7 mln euro. 35 spośród nich prowadzonych było przez konsorcja, w skład których wchodziły podkarpackie przedsiębiorstwa.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			na środowisko. Jednym z efektów przystąpienia do programu jest realizacja projektu badawczo-rozwojowego SAT-AM, którego celem jest opracowanie innowacyjnych procesów projektowania i technologii produkcji w celu zwiększenia bezpieczeństwa lotu statku powietrznego przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów jego wytwarzania. W grudniu 2020 roku Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o. zakończyły z sukcesem próby w locie samolotu M28 z zainstalowaną kompozytową gondolą silnika. Na: Podkarpackie przedsiębiorstwa korzystają z różnorodnych narzędzi wspomagających nawiązywanie współpracy międzynarodowej. Obok rejestracji w bazach polskich eksporterów, biorą udział w misjach gospodarczych i targach (zarówno jako uczestnicy, jak i wystawcy). Włączają się również w prace międzynarodowych konsorcjów badawczych, w szczególności w ramach programu Horyzont 2020. W ramach tego programu podmioty z Podkarpacia uczestniczyły w realizacji 46 projektów o łącznej wartości 10,7 mln euro. 35 spośród nich prowadzonych było przez konsorcja, w skład których wchodziły podkarpackie przedsiębiorstwa⁴⁸. Dominującą liczbą pozyskanych projektów wpisuje się w kluczową specjalizację województwa Lotnictwo i kosmonautyka. Jest to efekt wspólnej z Siecią Badawczą Łukasiewicz – Instytut Lotnictwa aktywności podmiotów z podkarpacia w ramach partnerstwa instytucjonalnego Clean Sky 2. Partnerstwo to powołane zostało w ramach programu Horyzont 2020 jako wspólne przedsięwzięcie Komisji Europejskiej i firm europejskiego sektora lotniczego. Jego celem była zarówno poprawa konkurencyjności europejskiego przemysłu jak i redukcja negatywnego wpływu lotnictwa na środowisko. Konstrukcja partnerstwa sprawia, że stwarza ono przed zainteresowanymi duże możliwości w zakresie rozwoju międzynarodowej współpracy, w szczególności nawiązania kontaktu z europejskimi firmami sektora lotniczego⁴⁹. Projekt Small Air Transport – Affordable Manufacturing (SAT-AM) to największe przedsięwzięcie realizowane w ramach Horyzontu 2020 w regionie angażujące aż pięć (EUROTECH, SZELECH, PW METROL, ULTRATECH i Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o.) podkarpackich firm. Celem projektu było opracowanie innowacyjnych procesów projektowania i technologii produkcji w celu zwiększenia bezpieczeństwa lotu statku powietrznego przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów jego wytwarzania. W grudniu 2020 roku Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o. zakończyły z sukcesem próby w locie samolotu M28 z zainstalowaną kompozytową gondolą silnika. W 2017 r. Samorząd Województwa Podkarpackiego (jako jedyny region w Polsce) podpisał porozumienie o współpracy z	beneficjentem partnerstwa z Clean Sky 2. (c) Prawdą jest też to, że sukces podkarpackich firm, to efekt ich współpracy z Instytutem Lotnictwa. Gro efektów wypracowanych dla podkarpacia w projektach lotniczych Horyzontu 2020 wynika z udziałów podkarpackich firm w projektach, w których Instytut jest koordynatorem. Stąd też proponowany zapis odnoszący się do tego faktu		Dominującą liczbą pozyskanych projektów wpisuje się w kluczową specjalizację województwa Lotnictwo i kosmonautyka. Jest to efekt m.in. wspólnej aktywności podmiotów z Podkarpacia z Siecią Badawczą Łukasiewicz – Instytut Lotnictwa w ramach partnerstwa instytucjonalnego Clean Sky 2 (CS2), do którego. Samorząd Województwa Podkarpackiego jako jedyny region w Polsce przystąpił w 2017 r. Partnerstwo to powołane zostało w ramach programu Horyzont 2020 jako wspólne przedsięwzięcie Komisji Europejskiej i firm europejskiego sektora lotniczego. Jego celem była zarówno poprawa konkurencyjności europejskiego przemysłu jak i redukcja negatywnego wpływu lotnictwa na środowisko. Konstrukcja partnerstwa sprawia, że stwarza ono przed zainteresowanym duże możliwości w zakresie rozwoju międzynarodowej współpracy, w szczególności nawiązania kontaktu z europejskimi firmami sektora lotniczego. Projekt Small Air Transport – Affordable Manufacturing (SAT-AM) to największe przedsięwzięcie realizowane w ramach Horyzontu 2020 w regionie angażujące aż pięć (EUROTECH, SZELECH, PW METROL, ULTRATECH i Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o.) podkarpackich firm. Celem projektu było opracowanie innowacyjnych procesów projektowania i technologii produkcji w celu zwiększenia bezpieczeństwa lotu statku powietrznego przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów jego wytwarzania. W grudniu 2020 roku Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o. zakończyły z sukcesem próby w locie samolotu M28 z zainstalowaną kompozytową gondolą silnika. Porozumienie CS2 stworzyło szansę na synergię między działaniami badawczo-rozwojowymi i wdrożeniowymi finansowanymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego oraz partnerstwa Clean Sky 2. Dało firmom z regionu szansę na kontynuowanie wdrożenia technologii, których rozwój został zainicjowany w projektach finansowanych w partnerstwie Clean Sky 2”.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			partnerstwem Clean Sky 2. Porozumienie to stworzyło szansę na synergii między działaniami badawczo-rozwojowymi i wdrożeniowymi finansowanymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego oraz partnerstwa Clean Sky 2. Dało firmom z regionu szansę na kontynuowanie wdrożenia technologii, których rozwój został zainicjowany w projektach finansowanych w partnerstwie Clean Sky 2.			
97	Sekcja: 3.3.1 Lotnictwo i kosmonautyka Str. 77	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Zmiana treści: Na całą gałąź gospodarki coraz mocniej oddziałuje również polityka UE, która kładzie bardzo duży nacisk na ochronę środowiska. Dlatego też tak istotne jest prowadzenie badań w kierunku opracowania bardziej ekologicznych paliw na potrzeby tego sektora. Niewątpliwym wyzwaniem będzie również poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań z zakresu bezpieczeństwa podróżowania. Na: Duży wpływ na kierunki rozwoju sektora mają cele określone przez Unię Europejską w wyzwaniach Zielonego Ładu (XX). Postulują one zmniejszenie szkodliwego oddziaływania przemysłu i transportu lotniczego, w tym wyeliminowanie emisji CO2 do atmosfery. Stanowi to duże wyzwanie dla branży. Wymagać będzie podjęcia badań w kierunku poszukiwania bardziej ekologicznych paliw i napędów umożliwiających realizację zakładanych celów. Kolejnym wyzwaniem będzie również poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań z zakresu bezpieczeństwa podróżowania. (XX) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl	Proponowana poprawka ma właściwie jedynie charakter redakcyjny. Wskazuje jawnie strategię Zielony Ład jako źródło wyzwań do których odnosił się tekst akapitu.	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Duży wpływ na kierunki rozwoju sektora mają cele określone przez Unię Europejską w wyzwaniach Zielonego Ładu ¹ . Postulują one zmniejszenie szkodliwego oddziaływania przemysłu i transportu lotniczego, w tym redukcję o 90% emisji gazów cieplarnianych związanych z transportem do 2050 r. ² Stanowi to duże wyzwanie dla branży. Wymagać będzie podjęcia badań w kierunku poszukiwania bardziej ekologicznych paliw i napędów umożliwiających realizację zakładanych celów. Kolejnym wyzwaniem będzie również poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań z zakresu bezpieczeństwa podróżowania".
98	Sekcja: 3.3.1 Lotnictwo i kosmonautyka Str. 78	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Dodanie zdania do akapitu: Opracowują także nowe technologie w zakresie łączenia (m.in. Block Structures, zgrzewanie dyfuzyjne tarcie liniowe z przemieszaniem FSW - Friction Stir Welding), czy wytwarzania detali z zastosowaniem metod przyrostowych lub hybrydowych. „Działania te realizowane są także we współpracy z Siecią Badawczą Łukasiewicz – Instytut Lotnictwa.” Politechnika Rzeszowska jako lider projektu wraz z Politechniką Warszawską, Akademią Górniczo-Hutniczą i Zakładem Szybowcowym Jeżów zbudowały prototyp pierwszego w Polsce statku powietrznego wykorzystującego ogniwa wodorowe do zasilania napędu elektrycznego – motoszybowiec AOS-H2	Uzupełnieni to wynika, z faktu, że rozwój wspomnianych technologii realizowany jest w dużej mierze w ramach projektu SAT-AM, projektu w którego pozyskaniu i realizacji kluczową pozycję ma Instytut Lotnictwa. Proponowany zapis jest analogiem do zapisu z następnego zdania przywołującego Politechnikę Warszawską jak partnera w innym projekcie.	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie uzupełniony o wskazane zdanie

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl, dostęp 17.11.2021 r.

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/transport-and-green-deal_pl, dostęp 17.11.2021 r.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
99	Sekcja: 3.3.1 Lotnictwo i kosmonautyka Str. 79	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Dodanie zdań do akapitu: Do najważniejszych klastrów związanych z tą inteligentną specjalizacją należy Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”, które zrzesza obecnie ponad 170 podmiotów. Głównym celem działalności klastra jest umocnienie roli południowo-wschodniej Polski jako jednego z wiodących regionów przemysłu lotniczego. „Jego oddziaływanie jest jednak dużo szersze. Odzwierciedleniem tego jest ot, że klaster ma status Klastra Krajowego Kluczowego.”	Warto podkreślić że klaster Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza” ma status Krajowego Klastra Kluczowego	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: " Do najważniejszych klastrów związanych z tą inteligentną specjalizacją należy Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”, które zrzesza obecnie ponad 170 podmiotów. Głównym celem działalności klastra jest umocnienie roli południowo-wschodniej Polski jako jednego z wiodących regionów przemysłu lotniczego. Ma on ponadto status Krajowego Klastra Kluczowego, co oznacza, że zakres jego oddziaływania jest dużo większy".
100	Sekcja: 4.3 Ograniczenia dostępu do środków wspierających innowacyjność Str. 111	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Zmiana treści: Badania z zakresu lotnictwa podzielone są na 9 poziomów gotowości technologicznej, co skutkuje niejednokrotnie znacznie dłuższym czasem niezbędnym na realizację badań, niż ma to miejsce w przypadku innych branż. Jednym z wymogów dotyczących możliwości uzyskania dofinansowania jest często konieczność wdrożenia produktu na końcowym etapie badania, co nie zawsze jest możliwe przy wieloetapowych badaniach. Wiąże się to również z ryzykiem nie zmieszczenia się w ramach czasowych przewidzianych na rozliczenie projektu. Są to jednak ograniczenia narzucone przez Komisję Europejską, na które Instytucje Zarządzające Programami Operacyjnymi nie mają wpływu Na: W mniejszym zakresie odnosi się to do innowacji procesowych (w branży lotniczej głównie technologie). Stanowi jednak kluczowe ograniczenia w odniesieniu do to do innowacyjności produktowych. Wynika to ze specyfiki branży charakteryzującej się długim czasem niezbędnym na przejście od fazy badawczej do wdrożenia produktu na rynek i dużej kapitałochłonności tego procesu Istnieje więc strukturalna niezgodność tego procesu z regułami wsparcia, gdzie oczekuje się rozliczeniem projektu (o czasie realizacji najczęściej nie przekraczającym trzech lat) ma być produkt wdrożony do produkcji produkt. Ograniczenia te jednak wynikają z regulacji dotyczących wykorzystania środków regionalnych ustanawianych przez Komisję Europejską. Zważywszy, że długoterminowo głównym nośnikiem innowacji jest innowacja produktowa to w odniesieniu do branży lotniczej niezbędne jest podjęcie działań organizacyjnych mających stwarzających możliwości ominięcia powyższego ograniczenia. Jego likwidacja jest kluczowa aby uniknąć utknięcia branży lotniczej na Podkarpaciu w pułapce średniego rozwoju.	Proponuje zapisać to samo ale z innym rozłożeniem akcentów Ponadto może nie warto rozkładać rąk a stwierdzić, że przy świadomości istniejących ograniczeń podjęta zostanie próba poszukiwania rozwiązań; Może wyjściem są branżowe programy regionalne (to taki mój autorski pomysł, który urodził się na bazie czytania strategii). Program taki mógłby opisywać cele/produkty do realizacji w dłuższym okresie czasu. Działania tam zawarte mogłyby być finansowane z różnych źródeł (krajowe, międzynarodowe, regionalne). Wówczas środki regionalne zbierałyby wisienkę z tortu	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany i uzupełniony. Zapis otrzyma brzmienie: "Kolejnym elementem wąskiego gardła związanego z ograniczaniem dostępu do środków na rozwój innowacyjności jest systemowa trudność wsparcia realizacji projektów. Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań podzielone jest na 9 poziomów gotowości technologicznej, co skutkuje niejednokrotnie koniecznością długim czasem realizacji badań realizowanych na potrzeby wielu branż, m.in. lotnictwa. W mniejszym zakresie odnosi się to do innowacji procesowych (w branży lotniczej głównie technologie). Stanowi jednak kluczowe ograniczenie w odniesieniu do innowacyjności produktowych. Wynika to ze specyfiki branży lotniczej charakteryzującej się długim czasem niezbędnym na przejście od fazy badawczej do wdrożenia produktu na rynek i dużej kapitałochłonności tego procesu Istnieje więc strukturalna niezgodność tego procesu z regułami wsparcia, gdzie oczekuje się, że rozliczeniem projektu (o czasie realizacji najczęściej nie przekraczającym trzech lat) ma być produkt wdrożony do produkcji produkt. Ograniczenia te jednak wynikają z regulacji dotyczących wykorzystania środków regionalnych ustanawianych przez Komisję Europejską, na które Instytucje Zarządzające Programami Operacyjnymi nie mają wpływu. Zważywszy, że długoterminowo głównym nośnikiem innowacji jest innowacja produktowa, to w odniesieniu do branży lotniczej niezbędne jest podjęcie działań organizacyjnych mających stwarzających możliwości ominięcia powyższego ograniczenia. Jego likwidacja jest kluczowa, aby uniknąć utknięcia branży lotniczej na Podkarpaciu w pułapce średniego rozwoju".

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
101	Sekcja: 4.5 Niska skłonność do innowacji sektora MŚP Str. 112	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Zmiana treści: Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań wiązać się może często z pewnym ryzykiem, wyższymi kosztami początkowymi. Niekiedy wiąże się także z koniecznością podejmowania działań związanych procedurami patentowymi, co również może zniechęcać do ich zastosowania. Na: O ile te uwarunkowania są przez małe firmy akceptowane w odniesieniu do innowacji procesowej (wdrożenie nawet już istniejącej na rynku technologii wytwarzania bezpośrednio przekłada się na wzrost konkurencyjności) to w odniesieniu do innowacji produktowej stanowią aktualni dla MŚP w sektorze lotniczym barierę nie do pokonania. Często wprowadzenie innowacyjności pociąga za sobą konieczność podjęcia działań związanych z procedurami patentowymi. Stanowi to dodatkowy czynnik zniechęcający do wprowadzania innowacji. Oraz zmiana treści: Innym aspektem tej bariery jest postrzeganie innowacji przez małe przedsiębiorstwa poprzez pryzmat własnej firmy. Innowacje dla małych firm oznaczają efektywne wykorzystanie wiedzy i technologii już istniejących na rynku poprzez np. zakup i wdrożenie nowej linii produkcyjnej, którą z powodzeniem wdrożyło wcześniej konkurencyjne przedsiębiorstwo. Dlatego też RSI WP kładzie nacisk zarówno na realizację celów związanych z rozwojem innowacyjności, jak również uwzględni Na: Ich rolą powinno będzie budowanie świadomości potrzeby podniesienia się przez MŚP swojej pozycji w łańcuchu wartości produktów oraz wsparcie organizacyjne działań umożliwiających realizację tego przedsięwzięcia RSI WP w swoich działaniach wspiera będzie zarówno realizację celów związanych z rozwojem innowacyjności, jak i działania mające na celu podniesienie konkurencyjności firm, zwłaszcza w sektorach, w których nie ma wielu możliwości opracowania i wdrożenia innowacyjnych rozwiązań w ścisłym rozumieniu tego słowa	W odniesieniu do MŚP sektora zasadniczo diagnoza jest trafna. MŚP jest głównie zainteresowane innowacyjnością procesową poprawiającą jego konkurencyjność względem innych podobnych firm pozwalającej na włączenie się w łańcuch dostaw wiodących podmiotów branży lotniczej. Trzeba przyznać, że MŚP branży lotniczej na Podkarpaciu bardzo dobrze odrobiły tę lekcję w ramach dwóch poprzednich okresów programowania środków strukturalnych. Istnieje jednak niebezpieczeństwo strukturalnego uwięzienie w pułapce średniego rozwoju. Skłonność do innowacji w MŚP sektora trzeba budować poprzez wsparcie świadomości potrzeby podniesienia się przez te podmioty w łańcuch wartości (dostaw) oraz wsparcie organizacyjne i finansowe działań umożliwiających realizację tego przedsięwzięcia.	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Tekst otrzyma brzmienie: "Taka pasywna postawa wobec innowacji może wynikać z nieznamomości trendów dotyczących nowych technologii czy rozwoju polityk, np. ukierunkowanych na zagadnienia środowiskowe. O ile te uwarunkowania są przez małe firmy akceptowane w odniesieniu do innowacji procesowej (wdrożenie nawet już istniejącej na rynku technologii wytwarzania bezpośrednio przekłada się na wzrost konkurencyjności), to w odniesieniu do innowacji produktowej np. dla MŚP w sektorze lotniczym aktualnie stanowią barierę nie do pokonania. Często wprowadzenie innowacyjności pociąga za sobą konieczność podjęcia działań związanych z procedurami patentowymi. Stanowi to dodatkowy czynnik zniechęcający do wprowadzania innowacji. Dużą rolę w rozpowszechnieniu innowacji w przedsiębiorstwach odgrywają klastry oraz sieci partnerstw, które ułatwiają wymianę wiedzy i doświadczeń również w zakresie innowacji. Istotną rolę w procesie dyfuzji innowacji i ich upowszechnieniu pełnią instytucje otoczenia biznesu. Podobne zadanie będzie również realizować Podkarpackie Centrum Nauki „Łukasiewicz”, tworzone z inicjatywy Samorządu Województwa. Ich rolą powinno będzie budowanie świadomości potrzeby podniesienia się przez MŚP swojej pozycji w łańcuchu wartości produktów oraz wsparcie organizacyjne działań umożliwiających realizację tego przedsięwzięcia. RSI WP w swoich działaniach wspiera będzie zarówno realizację celów związanych z rozwojem innowacyjności, jak i działania mające na celu podniesienie konkurencyjności firm, zwłaszcza w sektorach, w których nie ma wielu możliwości opracowania i wdrożenia innowacyjnych rozwiązań w ścisłym rozumieniu tego pojęcia".
102	Sekcja: 7 Konkurencja usług wspierających innowacyjność Str. 114	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Dopisać zdania po: Służyć temu będzie m.in. realizacja PPO, w tym Panele Inteligentnych Specjalizacji, posiedzenia PRI, jak również spotkania interesariuszy branż wysokiej szansy. „Niezbędnym wydaje się też poszukiwanie komplementarności działania z innymi formami wsparcia innowacji. Taka zmiana w podejściu do wykorzystania środków na innowacje może przyczynić się do pokonania istniejących barier organizacyjnych i finansowych.”	Jeśli mamy problem z innymi źródłami wsparcia innowacyjności to może trzeba poszukiwać działań umożliwiających komplementarne ich wykorzystanie. Tu można odwołać się do działań prowadzonych z Clean Sky 2. Firmy w ramach projektu realizowanego w ramach partnerstwa Clean Sky 2 rozwijały technologie pod kątem ich użycia w małych statkach powietrznych. Zgodnie z regułami partnerstwa możliwe jest to jedynie do poziomu gotowości technologicznej 6. Podpisanie	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Służyć temu będzie m.in. realizacja PPO, w tym Panele Inteligentnych Specjalizacji, posiedzenia PRI, jak również spotkania interesariuszy branż wysokiej szansy. Niezbędnym wydaje się też poszukiwanie komplementarności działania z innymi formami wsparcia innowacji. Taka zmiana w podejściu do wykorzystania środków na innowacje może

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
				porozumienia o współpracy między Podkarpaciem i Clean Sky2 pozwoliło na uruchomienie działań wspierających wdrażanie tych technologii na poziomie powyżej 6 Innym sposobem, który należy rozważyć to tworzenie regionalnych programów branżowych. Działania w takim programie winny być rozpisane na pozyskiwanie środków na innowacje z różnych źródeł stosownie do poziomu gotowości technologicznej rozwiązań.		przyczynić się do pokonania istniejących barier organizacyjnych i finansowych."
103	Sekcja: 6.1.2 Opis specjalizacji i obszary wsparcia Str. 128	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Zamienić opis: Rozwój tego sektora jest również możliwy dzięki inicjatywie Clean Sky 2, stanowiącej partnerstwo publiczno-prywatne realizowanego skutecznie przy udziale Komisji Europejskiej oraz przedstawicieli europejskiego przemysłu aeronautycznego. Jej celem jest opracowywanie i wdrażanie rozwiązań dla przemysłu lotniczego, zmierzających do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko tego sektora gospodarki ¹⁴⁷ Na: Rozwój tego sektora jest również możliwy dzięki „partnerstwom instytucjonalnym realizowanym w ramach programów ramowych Komisji Europejskiej - Clean Sky 2 147 w Horyzoncie 2020, Clean Aviation w Horyzoncie Europa. Partnerstwo Clean Aviation realizowane jest wspólnie przez Komisję Europejską oraz podmioty europejskiego przemysłu lotniczego. Jego celem jest opracowywanie i wdrażanie rozwiązań dla przemysłu lotniczego zmierzających do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko tego sektora gospodarki z zachowaniem jego konkurencyjności (zrównoważone lotnictwo).	Zmiana ma charakter redakcyjny. Aktualizują zapisy uwzględniając aktualny stan prawny i organizacyjny	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: "Rozwój tego sektora jest również możliwy dzięki partnerstwom instytucjonalnym realizowanym w ramach programów ramowych Komisji Europejskiej - Clean Sky 2 147 w Horyzoncie 2020, Clean Aviation w Horyzoncie Europa. Partnerstwo Clean Aviation realizowane jest wspólnie przez Komisję Europejską oraz podmioty europejskiego przemysłu lotniczego. Jego celem jest opracowywanie i wdrażanie rozwiązań dla przemysłu lotniczego zmierzających do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko tego sektora gospodarki z zachowaniem jego konkurencyjności (zrównoważone lotnictwo)".
104	Sekcja: 6.1.2 Opis specjalizacji i obszary wsparcia Str. 129	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Obszar ten obejmuje również budowę, modernizację oraz utrzymanie obiektów infrastruktury przemysłu lotniczego, innych obiektów bezpośrednio związanych z działalnością transportu lotniczego, jak również a także sam transport lotniczy. Lotnictwo tworzy również produkcja paliw na potrzeby tej branży, zwłaszcza paliw alternatywnych. Dopisać: „Specjalizacja Lotnictwo obejmuje również produkcje paliw na potrzeby tej branży (zwłaszcza paliw alternatywnych)” jak również działalność badawczo-naukowa realizowana na potrzeby rozwoju tego sektora.	Proponowane poprawki mają charakter redakcyjny i usuwają błędy logiczne (Lotnictwo tworzy również produkcja) paliw na potrzeby tej branży, zwłaszcza paliw alternatywnych, jak również działalność badawczo-naukowa realizowana na potrzeby rozwoju tego sektora.	Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie przeredagowany. Zapis otrzyma brzmienie: Obszar ten obejmuje również budowę, modernizację oraz utrzymanie obiektów infrastruktury przemysłu lotniczego, innych obiektów bezpośrednio związanych z działalnością transportu lotniczego, a także samego transportu lotniczego. Lotnictwo obejmuje również produkcję paliw na potrzeby tej branży (zwłaszcza paliw alternatywnych), jak również działalność badawczo-naukowa realizowana na potrzeby rozwoju tego sektora".
105	Sekcja: 6.1.2 Opis specjalizacji i obszary wsparcia Str. 131-132	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021- 2030 obejmować będzie następujące obszary wsparcia: - Wytwarzanie produktów, które finalnie są wykorzystywane w sektorze lotniczym i kosmonautycznym; - Produkcja statków powietrznych i napędów do nich, a w szczególności samolotów (w tym samolotów o przeznaczeniu	W zakresie specjalizacji Lotnictwo i kosmonautyka mamy do czynienia z dwoma zakresami działania o dość zróżnicowanym poziomie rozwoju i zakresie oczekiwanych obszarów wsparcia. Przedstawienie obszarów wsparcia z uwzględnieniem tego faktu poprawiłoby czytelności przekazu. Ponadto	Uwaga uwzględniona częściowo	Zapisy w zakresie poszczególnych obszarów wsparcia opracowane zostały we współpracy z ekspertami reprezentującymi sektor lotnictwa i kosmonautyki, a także konsultowane w ramach paneli inteligentnych specjalizacji, wobec powyższego pozostawione zostaną bez zmiany.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			specjalnym, tj. pożarniczym, rolniczym, gaśniczym oraz agroleśniczym), śmigłowców, szybowców, pozostałych środków transportu lotniczego, a także statków kosmicznych „w szczególności statków powietrznych o przeznaczeniu specjalnym, (pożarniczy, cagro) oraz pozostałych środków transportu lotniczego”; - Produkcja ekologicznych „niskoemisyjnych” środków transportu lotniczego, przyczyniających się do ochrony środowiska; - Budowanie zdolności modernizacji i modyfikacji obecnie użytkowanej floty samolotów i śmigłowców „floty statków powietrznych” w lotniczych zakładach produkcyjnych województwa podkarpackiego, tzw. retrofitting centers; - Opracowywanie i wdrażanie technologii dualnych (tj. o zastosowaniu zarówno cywilnym, jak i militarnym); - Produkcja urządzeń kosmicznych oraz ich komponentów wraz z budową infrastruktury i systemów wznoszenia w przestrzeń kosmiczną - Produkcja statków kosmicznych i napędów do nich; - Produkcja urządzeń kosmicznych oraz komponentów tych urządzeń; - Budowę infrastruktury i systemów wznoszenia w przestrzeń kosmiczną. -Opracowanie technologii przetwarzania informacji pozyskiwanych ze statków powietrznych i wykorzystania ich w praktyce gospodarczej i społecznej.	istniejące zapisy są zbyt zawile i zbędnie powtarzają informacje (samolot, śmigłowiec czy szybowiec to ogólnie statek powietrzny). W obszarze kosmonautyka proponuję dopisać jeszcze jeden obszar wsparcia związany z opracowaniem technologii przetwarzania danych pozyskiwanych ze statków kosmicznych i wykorzystania ich w praktyce gospodarczej i społecznej		Katalog obszarów wsparcia zostanie uzupełniony o wsparcie opracowywania technologii przetwarzania danych pozyskiwanych ze statków kosmicznych i wykorzystania ich w praktyce gospodarczej i społecznej

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
106	Sekcja: 6.1.3 Kluczowe technologie i procesy Str. 132	Jerzy Żółtak Instytut Lotnictwa Sieć Badawcza Łukasiewicz	Dla dalszego rozwoju podmiotów związanych z lotnictwem i kosmonautyką w najbliższych latach istotny będzie rozwój technologii związanych m.in. z: - Zautomatyzowanym bezpiecznym sterowaniem ruchem lotniczym; - Konstrukcjami statków powietrznych statków powietrznych o niskiej emisji hałasu i CO2 (zrównoważone lotnictwo); - Konstrukcjami samolotów pionowego startu o zmiennej geometrii skrzydeł; - Konstrukcjami statków powietrznych krótkiego/pionowego startu; - Koncepcją niesłyszalnych samolotów poza granicami lotniska; - Zwiększeniem poziomu bezpieczeństwa użytkowania systemów bezzałogowych; - Bezpieczeństwem transportu lotniczego, w tym ochroną infrastruktury portu lotniczego czy systemów satelitarnych zwiększających bezpieczeństwo podróży oraz cyberbezpieczeństwem systemów informatycznych stosowanych w lotnictwie; - Nowymi innowacyjnymi technologiami wytwarzania w tym technologiami przyrostowymi - Rozwiązaniami informatycznymi wspomagającymi rozwój przemysłu lotniczego i kosmicznego¹⁵⁰ - Opracowywaniem i wdrażaniem niskoemisyjnych paliw na potrzeby lotnictwa i kosmonautyki; - Budową innowacyjnych napędów lotniczych i kosmicznych; - Technologiami i technikami elektromagnetycznymi; - Instrumentami i systemami radiowymi; - Pokładowymi systemami danych; - Miniaturyzacją; - Technologiami satelitarnymi; - Elektrycznym zasilaniem sond kosmicznych i satelitów; - Komunikacją laserową; - Środowiskiem otoczenia satelitów (np. narzędziami ostrzegania i prognozowania pogody kosmicznej); - Nadzorowaniem systemów kosmicznych; - Zmniejszaniem ilości tzw. śmieci kosmicznych¹⁵¹ - Zarządzaniem misjami i naziemnymi systemami danych; - Przetwarzaniem danych pozyskiwanych z przestrzeni kosmicznej; - Dynamiką lotu i systemami przetwarzania danych GNSS (Global Navigation Satellite Systems); - Opracowaniem i zastosowań rozwiązań z zakresu automatyki, telematyki i robotyki, optyki oraz optoelektroniki na potrzeby branży kosmicznej¹⁵²	W zakresie specjalizacji Lotnictwo i kosmonautyka mamy do czynienia z dwoma zakresami działania o dość zróżnicowanym poziomie rozwoju i zakresie oczekiwanych obszarów wsparcia. Przedstawienie obszarów wsparcia z uwzględnieniem tego faktu poprawiłoby czytelności przekazu. Proponuje zacząć od technologii lotniczych poprzez technologie wspólne kończąc na tych dotyczących kosmonautyki. Ponadto (a) zmiana zapisu Konstrukcjami samolotów pionowego startu o zmiennej geometrii skrzydeł; Na nieco ogólniejszy Konstrukcjami statków powietrznych krótkiego/pionowego startu; w ten sposób uwzględnimy także potencjalne statki powietrzne dla UAM (b) dopisać technologie wytwarzania w tym technologie przyrostowe (c) uwzględnić technologie przetwarzania danych pozyskanych z kosmosu	Uwaga uwzględniona częściowo	Zapisy w zakresie poszczególnych procesów i technologii opracowane zostały we współpracy z ekspertami reprezentującymi sektor lotnictwa i kosmonautyki, a także konsultowane w ramach paneli inteligentnych specjalizacji, wobec powyższego pozostawione zostaną bez zmiany. Katalog technologii zostanie jednak uporządkowany i uzupełniony zgodnie z uwagą.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
107	str. 169 punkt 3	Sławomir Wolski Politechnika Rzeszowska	Proponuję pogrupować powtarzające się usługi i produkty medyczne oraz wzmacniające kondycję oraz uzupełnić w następujący sposób o: - Technologie w zakresie medycznych systemów diagnostycznych w tym między innymi: - zaawansowane rozwiązania oparte narzędziach sztucznej inteligencji wykorzystujące analizę dużych zbiorów danych w tym badań przesiewowych - rozwój urządzeń peryferyjnych (w tym wszczepialnych oraz inteligentnych ubrań) do pomiarów parametrów medycznych wpartych przez aplikacja bazujące na systemach eksperckich - nowoczesne systemy i metody obrazowe tym obrazowanie 3D i holografia - telemedycyny i systemów zdalnego monitorowania pacjentów (w tym związanych z powikłaniami po-COVID) - Innowacyjne technologie i systemy w zakresie nowoczesnych terapii oraz rehabilitacji: - telechirurgia - innowacyjne narzędzia zwiększające precyzję i efektywność w tym roboty medyczne, rehabilitacyjne, apteczne oraz medyczne systemy nawigacyjne - nowoczesne techniki wsparcia chirurgii i ortopedii: druk 3D, metody szybkiego prototypowania, metody inżynierii odwrotnej - gry rehabilitacyjne - Usługi w zakresie szkolenia i certyfikacji kadr i budujące świadomość prozdrowotną w tym m. in. cyfrowa platforma edukacyjna poświęcona szeroko pojętej promocji zdrowia,		Uwaga uwzględniona częściowo	Ze względu na szeroki zakres technologii w ramach Usług i produktów medycznych oraz wzmacniających kondycję nie wszystkie mieszczą się w proponowanym sposobie ich pogrupowania. Technologie te zostaną jednak poddane analizie pod względem możliwości ich uzupełnienia oraz pogrupowania. Działalność w obszarze kształcenia kadr i podnoszenia kwalifikacji wskazana jest jako obszar horyzontalny dla każdej specjalizacji. Uwaga w skróconej wersji wpłynęła również przez formularz
108	151	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Ujęcie w Strategii wsparcia dla usług w zakresie profilaktyki dentystycznej Jest: Sektor usług i produktów medycznych oraz wzmacniających kondycję dzięki turystyce zdrowotnej ma zapewniony dodatkowy rynek zbytu dla swojej działalności, a korzystając z osiągnięć sektora żywności wysokiej jakości wspomaga procesy leczenia i regeneracji organizmu. Funkcjonujące powiązania pomiędzy tymi trzema obszarami dotyczą zarówno rynków zbytu dla produktów i usług, jak i wykorzystywania podobnych zasobów naukowych i procesów innowacyjnych. Proponujemy uzupełnić ww. fragment o zapotrzebowanie na usługi o stomatologię i ochronę zdrowia		Uwaga uwzględniona częściowo	Wskazany fragment nie wymaga prerעדagowania. W zakres turystyki zdrowotnej wchodzi również obszar związany ze stomatologią i ochroną zdrowia.
109	154 6.4.2	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Prosimy o uzupełnienie zapisów w kontekście pogarszających się sytuacji demograficznej i stanu zdrowia społeczeństwa m.in. ze względu na COVID-19		Uwaga uwzględniona	Zapisy tabeli zostaną uzupełnione

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
110	161-164 6.4.3 c. Sekcja Q	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Proponujemy uzupełnić listę kodów w tym punkcie C o kod: 86.23.Z – Profilaktyka lekarska dentystyczna Tj. Rozszerzenie zapisów działu 86		Uwaga nieuwzględniona	Indywidualne praktyki lekarskie, w tym dentystyczne prowadzą działalność leczniczą. Zgodnie z demarkacją wskazaną w Umowie Partnerstwa obszar działalności leczniczej nie mieści się w Celu Polityki 1 i wykracza znacząco poza zakres dokumentu strategicznego jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
111	166	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Jest: Specjalizacja Jakość życia obejmować będzie wsparciem następujące obszary: 1. W zakresie podspecjalizacji turystyka zrównoważona i prozdrowotna: - działalność w obszarze turystyki zdrowotnej (w tym medycznej, uzdrowiskowej, spa & wellness); Proponujemy rozszerzenie zapisów na końcu zdania o słowo „Dentystycznej” Jest: 1. podspecjalizacja usługi i produkty medyczne oraz wzmacniające kondycję: - działalność w zakresie profilaktyki, w tym celowanej profilaktyki zdrowotnej; Proponujemy rozszerzenie zapisów o punkt „działalność w obszarze opieki dentystycznej”		Uwaga uwzględniona częściowo	Turystyka stomatologiczna mieści się w szerszym obszarze turystyki zdrowotnej Działalność w obszarze opieki dentystycznej mieści się w obszarze związanym z profilaktyką. Stomatologia w literaturze wskazywana jest jako jedna z najszybciej rozwijających się usług turystyki medycznej.
112	168 6.4.4	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Proponujemy rozszerzenie zapisów o punkt „rozwiązania / technologie w zakresie opieki dentystycznej”		Uwaga nieuwzględniona	W katalogu technologii wskazywane są takie, które mają na celu podniesienie innowacyjności i konkurencyjności specjalizacji. Proponowany zapis nie wskazuje innowacyjnych technologii i procesów
113	172 Tabela 10	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Proponujemy zaakcentować w Celach operacyjnych oraz działaniach realizacyjnych rolę oraz znaczenie sektora usług zdrowotnych/ medycznych, bądź też sektora zdrowia jako takiego w celach RSI WP		Uwaga nieuwzględniona	Cele oraz działania realizacyjne mają charakter ogólny, nie odnoszą się bezpośrednio do konkretnych specjalizacji
114	180 8.1	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Jest: Regionalny system innowacji rozumiany jest jako „system powiązań i współpracy pomiędzy partnerami, takimi jak: przedsiębiorstwa, uczelnie, instytucje badawcze, szkoleniowe, doradcze i samorządy (...)” Proponujemy rozszerzenie zapisu „system powiązań i współpracy pomiędzy partnerami, takimi jak: przedsiębiorstwa, uczelnie, instytucje badawcze, szkoleniowe, doradcze i samorządy oraz organizacje branżowe przedsiębiorców (...)”		Uwaga uwzględniona częściowo	Zapis dotyczący podmiotów tworzących regionalny system innowacji zostaną rozszerzone o samorządy gospodarcze i inne organizacje przedsiębiorców
115	183	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	4. Społeczeństwo obywatelskie Proponujemy uwzględnienie organizacji branżowych przedsiębiorców przedmiotowym schemacie		Uwaga uwzględniona częściowo	Zapis dotyczący podmiotów tworzących regionalny system innowacji zostaną rozszerzone o samorządy gospodarcze i inne organizacje przedsiębiorców
116	199 8.2	Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Proponujemy analizę i ewentualne ujęcie w przedmiotowych punktach elementów/zadań związanych z celami związanymi z		Uwaga nieuwzględniona	Cele oraz działania realizacyjne mają charakter ogólny, nie odnoszą się bezpośrednio do konkretnych specjalizacji

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
	Tab.11 Tab. 12		jakością życia a w szczególności opieką zdrowotną/usługami medycznymi (w tym opieki dentystycznej)			
117		Podkarpackie Stowarzyszenie Lekarzy Dentystów	Poniżej główne cele które prosimy o uwzględnienie w programie: 1, Cel społeczny: a) Zwiększenie dostępności i jakości usług stomatologicznych, dostosowanie ich do potrzeb dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, kobiet w ciąży, oraz możliwość udzielenia szybkiej pomocy bez kolejki - Pogotowie Stomatologiczne 7.00 - 23.00. b) Skuteczna realizacja i kompleksowe wdrażanie najnowszych technologii medycznych i rozwiązań organizacyjnych. Na przykład systemy obrazowania 3D na bazie tomografii komputerowej, technologia CAD/CAM, mikroskopy stomatologiczne/najnowocześniejsze systemy rozwoju stomatologii cyfrowej/ c) Rozwinięcie na szerszą skalę badań epidemiologicznych próchnicy zębów oraz innych chorób jamy ustnej i znaczący rozwój profilaktyki indywidualnej. d) Zatrudnianie przygotowanych wysokiej klasy specjalistów z ortodoncji, protetyki, chirurgii stomatologicznej, stomatologii dziecięcej, implantologii. e) Systematyczne prowadzenie szkoleń dla młodych lekarzy dentystów. f) Stworzenie 18 - 20 nowych miejsc pracy w powiatach podkarpackich. g) Możliwość bezpiecznego leczenia ludzi w czasie epidemii. 1. Cel zawodowy: a) Miejsce pracy - budynek, jego lokalizacja , parking, pomieszczenia, wyposażenie, ergonomia, ciągi komunikacyjne, komfort, wygoda i t. d. będą wykonane a nie adaptowane pod stomatologie. Takimi pomieszczeniami będą: 1. Rejestracja, poczekalnia, sanitariaty dla pacjentów i osób niepełnosprawnych 2. Sanitariaty dla personelu. 3. Pomieszczenia socjalne dla personelu. 4. Szatnia odzieży czystej i roboczej. 5. Pralnia odzieży roboczej. 6. Pomieszczenie na przechowywanie odpadów medycznych i niebezpiecznych. 7. Pomieszczenie na przechowywanie wózków na śmieci.	W DOBRZE ZORGANIZOWANYM NZOZ-ie pacjenci będą obsługiwani w sposób najbardziej profesjonalny, skuteczny, racjonalny, korzystny, efektywny, Na pierwszej wizycie pacjent przechodzi szczegółowe badanie jamy ustnej i ogólnego stanu zdrowia, otrzymuje wstępny plan leczenia i zostaje od razu obsłużony przez stomatologów specjalistów o konkretnych umiejętnościach, a także do zabiegów higienizacyjnych – praca higienistek stomatologicznych. Praca w zespole umożliwia ścisły profesjonalny codzienny kontakt między lekarzami. Relacja mistrz - uczeń sprzyja utrwaleniu specjalistycznej wiedzy praktycznej, podnoszeniu kwalifikacji, daje poczucie bezpieczeństwa. Kolejnym bardzo istotnym pozytywnym elementem pracy w dużym zespole NZOZ-ie jest możliwość przeanalizowania efektywności różnych technologii medycznych, lekarstw, narzędzi, sprzętu na podstawie dużej ilości własnych danych statystycznych. Do powyższego należy dołączyć ustawowy obowiązek ciągłego szkolenia zawodowego, które zmusza nas lekarzy do weryfikacji wiedzy, do stosowania nowych leków, do inwestowania w nowy sprzęt leczniczy i diagnostyczny, sprzęt do resuscytacji(reanimacji). Wyposażenie jednostanowiskowej (jeden unit) indywidualnej praktyki lekarsko-dentystycznej we wszystkie najnowocześniejsze urządzenia diagnostyczne, lecznicze i ratunkowe (tlen, defibrylator, respirator, zestaw przeciwwstrząsowy) jest bardzo drogie. I dla tego większość lekarzy dentystów pracujących indywidualnie w małych i średniej wielkości miejscowościach nie nadąża za rozwojem nowoczesnej stomatologii ponieważ, niestety ceny rynkowe usług są niewysokie, a pokrycie kosztów przez NFZ jest bardzo niskie i	Uwaga nieuwzględniona	Cele oraz działania realizacyjne mają charakter ogólny, nie odnoszą się bezpośrednio do konkretnych specjalizacji

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			8. Pomieszczenie na mycie i odkażanie wózków na śmieci. 9. Pomieszczenie na chemikalia i sprzęt do sprzątnia. 10. Pomieszczenia do dezynfekcji, mycia i sterylizacji narzędzi stomatologicznych. 11. Pomieszczenia techniczne na sprężarki, pompy próżniowe, agregaty klimatyzacji i wentylacji, odkurzacz centralny. 12. Pracownia rtg (3D) 13. Pracownia CAD/CAM. 14. Biblioteka - sala zebrań, szkoleń. 15. Centrala komputerowa, Ethernet, monitoring kamer wewnętrznych, monitoring ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, oświetlenia, parkingu, systemu alarmowego, systemu awaryjnego oświetlenia, windy, wyjść ewakuacyjnych, Internet dla pacjentów na poczekalni, terminal na karty płatnicze 16. Pomieszczenie - archiwum. 17. Pomieszczenia magazynowe. 18. Windy dla niepełnosprawnych. 19. Gabinety zabiegowe ogólne - ilość 7. 20. Gabinety zabiegowe specjalne, w tym dla niepełnosprawnych. b) Wzajemna pomoc i asekuracja, na przykład zastępowanie na czas urlopu, choroby et. C... c) Przekazanie wiedzy i doświadczenia młodym lekarzom d) zatrudnianie koniecznej liczby personelu medycznego pomocniczego - rejestratorki, sprzątaczk, asystentki, higienistki. e) Udostępnianie nawzajem historii chorób pacjentów, badania statystyczne i epidemiologiczne ukierunkowane na analizę skuteczności i efektywności metod leczenia, profilaktykę. f) Możliwość podnoszenia kwalifikacji na zasadzie specjalizacji zabiegowej według predyspozycji. g) Możliwość całkowicie bezpiecznej pracy w warunkach epidemii, - oprócz rygorystycznego przestrzegania zasad aseptyki i antyseptyki plus środki ochrony osobistej, będzie odkażanie powietrza i powierzchni promieniami UV i ozonem, będą dodatkowe ssaki powietrza przy unitach oraz (co chyba najważniejsze przy COVID-19) intensywna odwrócona z góry na dół wentylacja nadmuchowo - wyciągowa we wszystkich pomieszczeniach bez wyjątku. 2. Cel ekonomiczny a) Lepsze warunki negocjacji cen materiałów, narzędzi i sprzętu. b) Możliwość korzystania ze sprzętu zapasowego - gabinet, unit, autoklaw... na czas remontu serwisowania, kontroli technicznej	limitowane. Reasumując - powyższe kwestie są zrozumiałe dla większości społeczeństwa i dla tego pacjenci będą bardziej chętnie szukać pomocy (za taką samą cenę) w dużych ośrodkach leczniczych zwłaszcza jeśli DOSTĘPNOŚĆ będzie zdecydowanie WYŻSZA.		

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			czy sanepidu. c) Nie zaburzony harmonogram pracy dzięki pracy zmianowej personelu. d) Poświęcenie więcej czasu pacjentom zamiast na sprawy gospodarcze, logistyczne, menadżerskie, administracyjne. e) Opłacalność inwestycji w RTG 3D, mikroskop stomatologiczny, CAD/CAM, skaner wewnątrz ustny, defibrylator plus tlen... f) Istotne rozbudowana strona internetowej ze szczegółowym wyjaśnieniem metod leczenia i profilaktyki, z rejestracją on-line i dostępem do osobistej dokumentacji medycznej.			
118		STOMATOLOGICZNY NZOZ W LESKU	IDEA - TRZY GŁÓWNE CELE: 1. Cel społeczny: a) Zwiększenie dostępności i jakości usług stomatologicznych, dostosowanie ich do potrzeb dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, kobiet w ciąży, oraz możliwość udzielenia szybkiej pomocy bez kolejki - Pogotowie Stomatologiczne 7.00 - 23.00. b) Skuteczna realizacja i kompleksowe wdrażanie najnowszych technologii medycznych i rozwiązań organizacyjnych. Na przykład systemy obrazowania 3D na bazie tomografii komputerowej, technologia CAD/CAM, mikroskopy stomatologiczne		Uwaga nieuwzględniona	Cele oraz działania realizacyjne mają charakter ogólny, nie odnoszą się bezpośrednio do konkretnych specjalizacji

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			c) Zakrojone na skale powiatu badania epidemiologiczne próchnicy zębów oraz innych chorób jamy ustnej i ich profilaktyka indywidualna, bądź w ramach stomatologii rodzinnej. d) Zatrudnienie na umowę zlecenia wysokiej klasy specjalistów z ortodoncji, protetyki, chirurgii stomatologicznej, stomatologii dziecięcej, implantologii. e) Szkolenie młodych lekarzy dentystów. f) Stworzenie 18 - 20 nowych miejsc pracy w Powiecie Leskim. g) Możliwość bezpiecznego leczenia ludzi w czasie epidemii. 2. Cel zawodowy: a) Miejsce pracy - budynek, jego lokalizacja, parking, pomieszczenia, wyposażenie, ergonomia, ciągi komunikacyjne, komfort, wygoda itd. będą wykonane (a nie adaptowane) pod stomatologie. Takimi pomieszczeniami będą: 1. Rejestracja, poczekalnia, sanitariaty dla pacjentów i osób niepełnosprawnych. 2. Sanitariaty dla personelu. 3. Pomieszczenia socjalne dla personelu. 4. Szatnia odzieży czystej i roboczej. 5. Pralnia odzieży roboczej. 6. Pomieszczenie na przechowywanie odpadów medycznych i niebezpiecznych. 7. Pomieszczenie na przechowywanie wózków na śmieci. 8. Pomieszczenie na mycie i odkażanie wózków na śmieci. 9. Pomieszczenie na chemikalia i sprzęt do sprzątania. 10. Pomieszczenia do dezynfekcji, mycia i sterylizacji narzędzi stomatologicznych. 11. Pomieszczenia techniczne na sprężarki, pompy próżniowe, agregaty klimatyzacji i wentylacji, odkurzacz centralny. 12. Pracownia rtg (3D) 13. Pracownia CAD/CAM. 14. Biblioteka - sala zebrań, szkoleń. 15. Centrala komputerowa, Ethernet, monitoring kamer wewnętrznych, monitoring ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, oświetlenia, parkingu, systemu alarmowego, systemu awaryjnego oświetlenia, windy, wyjść ewakuacyjnych, Internet dla pacjentów na poczekalni, terminal na karty płatnicze 16. Pomieszczenie - archiwum. 17. Pomieszczenia magazynowe. 18. Winda. 19. Gabinety zabiegowe ogólne - ilość 7. 20. Gabinety zabiegowe specjalne, w tym dla niepełnosprawnych - ilość 1. b) wzajemna pomoc i asekuracja, na przykład zastępowanie na czas urlopu, choroby et. C. c) Przekazanie wiedzy i doświadczenia młodym lekarzom.			

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			d) Pełna obsługa personelem pomocniczym - rejestratorki, sprzątaczk, asystentki, higienistki. e) Udostępnianie nawzajem historii chorób pacjentów, badania statystyczne i epidemiologiczne ukierunkowane na analizę skuteczności i efektywności metod leczenia, profilaktykę. f) Możliwość podnoszenia kwalifikacji na zasadzie specjalizacji zabiegowej według predyspozycji. g) Możliwość całkowitej bezpiecznej pracy w warunkach epidemii, - oprócz rygorystycznego przestrzegania zasad aseptyki i antyseptyki plus środki ochrony osobistej, będzie odkażanie powietrza i powierzchni promieniami UV i ozonem, będą dodatkowe ssaki powietrza przy unitach oraz (co chyba najważniejsze przy COVID - 19) intensywna odwrócona z góry na dół wentylacja nadmuchowo - wyciągowa we wszystkich pomieszczeniach bez wyjątku. 3. Cel ekonomiczny a) Lepsze warunki negocjacji cen materiałów, narzędzi i sprzętu. b) Możliwość korzystania ze sprzętu rezerwowego - gabinet, unit, autoklaw... na czas remontu serwisowania, kontroli technicznej czy sanepidu. c) Nie zaburzony harmonogram pracy dzięki zastępstwu personelu. d) Poświęcenie więcej czasu pacjentom zamiast na sprawy gospodarcze, logistyczne, menadżerskie, administracyjne. e) Opłacalność inwestycji w RTG 3D, mikroskop stomatologiczny, CAD/CAM, skaner wewnątrz ustny, defibrylator plus tlen. Ø Opłacalność utrzymania rozbudowanej strony internetowej ze szczegółowym rozjaśnieniem metod leczenia i profilaktyki, z rejestracją on-line i dostępem do osobistej dokumentacji medycznej.			
119		Drzewiecki Ireneusz	Za obszerny dokument- odjąć część diagnostyczną na korzyść precyzyjnego aspektu operacjonalizacji		Uwaga nieuwzględniona	Obszerność dokumentu wynika z konieczności dostosowania go do wymogów ustawy o dostępności cyfrowej. Część diagnostyczna ma istotne znaczenie dla uzasadnienia przyjętych założeń w ramach części kierunkowej
120	91	Drzewiecki Ireneusz	Przy opisie firmy Asseco pomyłone zostały kategorie, przychód minus koszty stanowi zysk. Z opisu wynika, że zysk stanowi 90% przychodów.		Uwaga uwzględniona	Omyłka redakcyjna zostanie skorygowana. Zapis otrzyma brzmienie: " Sprzedaż na rynkach zagranicznych stanowi niemal 90% wszystkich przychodów przedsiębiorstwa".
121	97	Drzewiecki Ireneusz	Z opisu wynika, że mikro i małe przedsiębiorstwa zatrudniają do 9 pracowników, natomiast średnie od 10 do 49, co jest błędem, bo do 49 osób zatrudnionych to jest firma mała, co zaburza cały kontekst.		Uwaga uwzględniona	Omyłka redakcyjna zostanie skorygowana. Zapis otrzyma brzmienie: "Ponad 56% z nich stanowiły przedsiębiorstwa małe zatrudniające 10-49 pracowników. Należy jednak zauważyć, że prezentowane powyżej dane GUS nie obejmują mikroprzedsiębiorstw, co może mocno zaburzać obraz struktury przedsiębiorczości tej branży".

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
122	99	Drzewiecki Ireneusz	Wprowadzony jest termin bezpieczeństwo żywnościowego, który powinien być uzupełniony o kwestie bezpieczeństwa żywności. To są dwie kwestie. Proponuję wprowadzić kwestie bezpieczeństwa żywności, że koncentrujemy się na bezpieczeństwie żywności, żeby podmioty na terenie województwa, które zajmują się produkcją żywności produkowały żywność bezpieczną, zgodnie z rozporządzeniem, która te wszystkie parametry opisuje.	Bezpieczeństwo żywnościowe niekoniecznie musi zawierać kwestie, na których nam zależy. Przy bezpieczeństwie żywnościowym mówi się o intensyfikacji produkcji, industrializacji, może to być niespójne z tym, że chcemy produkować żywność wysokiej jakości, żywność funkcjonalną, żywność tradycyjną	Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji dostrzega potrzebę wsparcia produkcji żywności wysokiej jakości, dlatego też obszar ten stanowi jeden z filarów przemodelowanej specjalizacji Jakość życia. Określenie bezpieczeństwo żywnościowe zaczerpnięte zostało z opracowania „Wiodące branże województwa podkarpackiego”, na podstawie którego opracowane zostały informacje diagnostyczne dotyczące branży związanej z produkcją żywności.
123	str. 99	Drzewiecki Ireneusz	nie ma potrzeby pisać o imporcie	W związku z tym, że województwo podkarpackie nie słynie z importu, więc po co o nim wspominać	Uwaga nieuwzględniona	Wysokość importu jest jedną z wartości mówiących o rozwoju specjalizacji.
124	str. 100	Drzewiecki Ireneusz	nie można pisać, że branża [produkcji żywności] nie ma potencjału, aby stać się IN, bo potencjał jest bardzo duży		Uwaga uwzględniona częściowo	Tekst zostanie przeredagowany, obszar nie wypełnia obecnie kryteriów przyjętych dla inteligentnych specjalizacji
125	str. 111	Drzewiecki Ireneusz	poziomy gotowości technologicznej (TRL) dotyczą nie tylko lotnictwa, ale wszystkich branż - należy doprecyzować		Uwaga uwzględniona	Zdanie zostanie przeredagowane. Zapis otrzyma brzmienie: "Kolejnym elementem wąskiego gardła związanego z ograniczaniem dostępu do środków na rozwój innowacyjności jest systemowa trudność wsparcia realizacji projektów. Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań podzielone jest na 9 poziomów gotowości technologicznej, co skutkuje niejednokrotnie koniecznością długim czasem realizacji badań realizowanych na potrzeby wielu branż, m.in. lotnictwa".
126		Drzewiecki Ireneusz	Baza Usług Rozwojowych - należy wprowadzić linię demarkacyjną na poziomie regionalnym, aby ośrodki wspierania przedsiębiorczości (biznesu) będą służyły wsparciem dla mikro - i małych przedsiębiorstw		Uwaga nieuwzględniona	Baza Usług Rozwojowych nie ogranicza wsparcia jedynie do średnich i dużych przedsiębiorstw, ma natomiast dużo większy zasięg i rozpoznawalność niż Podkarpacka Platforma Wspierania Biznesu. Stanowią wobec tego poniekąd platformy konkurencyjne.
127		Drzewiecki Ireneusz	należy dodać kod PKD 87.2, tak aby możliwe było dofinansowanie placówek wsparcia psychiatrycznego oraz 87.9 dotyczący ośrodków wsparcia dla samotnych matek		Uwaga nieuwzględniona	Komisja Europejska jako jeden z priorytetów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 wskazała potrzebę deinstytucjonalizacji usług, czyli stopniowe ograniczanie usług w ramach opieki instytucjonalnej nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami, osobami mającymi problemy ze zdrowiem psychicznym i osobami starszymi. Wobec powyższego zakres obszaru Usługi i produkty medyczne i wzmacniające kondycję nie będzie obejmował kodów PKD 87 i 88. Stanowisko wobec powyższej uwagi konsultowane było z Departamentami UMWP odpowiedzialnymi za opracowanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego.

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
128	str. 168	Drzewiecki Ireneusz	technologie zwiększające trwałość żywności – należy zmienić na techniki i technologie produktów spożywczych zwiększające ich jakość		Uwaga uwzględniona częściowo	Jakość niekoniecznie pokrywa się z trwałością. Proponowany zapis jest zbyt szeroki
129	174	Drzewiecki Ireneusz	należy dodać inkubatory technologiczne		Uwaga uwzględniona częściowo	Inkubatory przedsiębiorczości są pojęciem szerszym, mieszczącym w sobie inkubatory technologiczne
130	177	Drzewiecki Ireneusz	rozwój internacjonalizacji - należy zmienić na rozwój eksportu		Uwaga nieuwzględniona	Cel związany z internacjonalizacją ma wzmacniać szerszy zakres niż jedynie eksport
131		Drzewiecki Ireneusz	należy wyciągnąć wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych dotyczących trudności w pozyskiwaniu środków z Funduszy Europejskich		Uwaga uwzględniona częściowo	Wnioski w tym zakresie zostały wskazane jako jedno z wąskich gardeł dyfuzji innowacji i cyfryzacji
132		Maciej Ślęzak Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Wyraźne ujęcie w ramach strategii Programu dla firm produkcyjnych kompleksowego wsparcia w celu dążenia do niskoemisyjności, zero emisyjności.	Istotne jest, by przedsiębiorstwa mogły korzystać ze wsparcia na poprawę zarządzania energetyką w zakładach produkcyjnych, by emitowały jak najmniej zanieczyszczeń. Ważne jest dążenie do niskoemisyjności nie tylko finalnego produktu, ale całych zakładów produkcyjnych	Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji jako jeden z celów horyzontalnych oraz horyzontalny obszar wsparcia służący rozwojowi wszystkich specjalizacji wskazuje wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
133		Ryszard Jania Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Liczbę wynikającą z danych statystycznych po kodach PKD zawartych w strategii są niedoszacowane np. Wielkość kapitału zagranicznego, wielkość przychodu przedsiębiorstw motoryzacyjnych, wielkość eksportu. Nie wzięto pod uwagę danych uwzględniających kody PKD dotyczące usług (motoryzacja).		Uwaga uwzględniona częściowo	Dane statystyczne dotyczące poszczególnych specjalizacji pochodzą przede wszystkim z Głównego Urzędu Statystycznego, ich zakres jest charakterystyczny dla statystyki publicznej. Ze względu na brak innych źródeł, cyklicznie gromadzących dane, przytoczono dane statystyki publicznej
134		Ryszard Jania Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Uzupełnienie zapisów w zakresie doradztwa zawodowego o doradztwo dla osób bezrobotnych biernych zawodowo i nieaktywnych zawodowo		Uwaga uwzględniona	Zapisy dotyczące doradztwa zawodowego zostaną uzupełnione
135		Ryszard Jania Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Cieężko połączyć zależności między celami, ciężko się czyta w formie tabelarycznej. Dobrze by było dodać mapę celów, która będzie przedstawiała relacje między poszczególnymi poziomami celów strategicznych i horyzontalnych. Jak one wzajemnie na siebie wpływają w celu osiągnięcia celu strategicznego.		Uwaga uwzględniona częściowo	Relacje między celami wskazane zostały na rysunku „Układ celów RSI WP”. Relacje pomiędzy podmiotami tworzącymi system realizacji RSI WP wskazane zostały na rysunku „Podmioty tworzące system innowacji w województwie podkarpackim zidentyfikowane w ramach prac nad RSI WP”
136		Ryszard Jania Wschodni Sojusz Motoryzacyjny	Myślenie o motoryzacji na poziomie regionalnym nie może być oderwane od tego, co się dzieje w Europie. Strategia odwołuje się do dokumentów z poziomu europejskich i krajowych, należy jednak pomyśleć o tym, co się dzieje w branży i zawrzeć w Strategii kierunki rozwoju motoryzacji		Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji wskazuje dla każdej ze specjalizacji wypracowane wspólnie z ekspertami branży oraz uczestnikami paneli inteligentnych specjalizacji procesy i technologie, które będą miały kluczowe znaczenie dla rozwoju tego sektora
137		Uwaga zgłoszona podczas dyskusji w ramach spotkań konsultacyjnych	Brakuje informacji o uzyskaniu wsparcia na infrastrukturę drogową, na remont dróg		Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
138		Monika Bąk Autopart	Potrzebne jest wsparcie na podstawy funkcjonowania przedsiębiorstw. Podczas pandemii wzrosły wszystkie koszty funkcjonowania przedsiębiorstw (kadry, ochrona środowiska, opakowania niemalże po 100 %). Musimy szukać, gospodarować		Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
			środki na to, żeby przedsiębiorstwo funkcjonowało i inwestować w technologie. To jest trudne a zwłaszcza teraz póki nie mamy pewności co do przyszłości (pandemia). Te środki muszą być pewne byśmy mogli bezpiecznie inwestować w przyszłość.			Wsparcie dla przedsiębiorstw oferuje m.in. Podkarpacki Fundusz Rozwoju
139		Janusz Soboń Kirchhoff Polska	Brak w strategii wizjonerstwa, komponentu rozwojowego, dzięki któremu nasze małe firmy, producenci części do samochodów mogłyby się rozwinąć. Brak jest dużego producenta samochodów by nasze małe firmy mogły się rozwinąć. By mógł funkcjonować łańcuch dostaw od części po powstanie całego samochodu. Brak dużego inwestora na Podkarpaciu.		Uwaga uwzględniona częściowo	Strategia RSI zawiera zarówno wizję jak też cele i działania służące jej realizacji. Jednym z takich działań jest wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów
140		Andrzej Trytek Politechnika Rzeszowska	Dopisać do Strategii do motoryzacji działania związane z pojazdami specjalnymi, maszynami budowlanymi, mobilnymi, wojskowymi (to są produkty sztandarowe dla Podkarpacia, wytwarzane od początku do końca).		Uwaga uwzględniona częściowo	Obszar wsparcia dla motoryzacji zostanie uzupełniony o wskazane pojazdy oprócz maszyn budowlanych, które nie mieszczą się w zakresie specjalizacji
141		Paweł Wasilewski Klaster IT	Kształcenie kadr nie tylko na poziomie uczelni wyższych oraz szkół średnich, lecz również kształcenia w wieku przedszkolnym, prośba o zwrócenie uwagi w dokumencie również na wcześniejsze etapy edukacji		Uwaga uwzględniona	Zapisy RSI WP zostaną uzupełnione o pobudzanie i rozwijanie zainteresowań w ramach edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Dodatkowo przeformułowane zostanie brzmienie działania realizacyjnego „Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji (...)”, by obejmowały wszystkie poziomy edukacji
142		Paweł Wasilewski Klaster IT	Utworzenie mechanizmów finansowania wspierające popularyzowanie eventów mające na celu łączenie wszystkich specjalizacji np. Gospodarka 4.0		Uwaga uwzględniona częściowo	Transformacja w kierunku Przemysłu 4.0 został wskazany, zarówno jako horyzontalny obszar wsparcia poszczególnych specjalizacji, jak również jako cel horyzontalny. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
143		Paweł Wasilewski	Utworzenie mechanizmów zachęty dla przedsiębiorców podejmujących współpracę z uczelniami w celu kształcenia profesjonalnych kadr		Uwaga uwzględniona częściowo	W Strategii jako jedno z działań realizacyjnych wskazane zostało „Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji (...)”. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
144		Lech Licholai Politechnika Rzeszowska	Ważnym impulsem w rozwoju akademickim, w rozwoju uczelni jest pomoc finansowa w przygotowywaniu prac doktorskich.		Uwaga uwzględniona częściowo	RSI WP jako jedno z działań realizacyjnych wskazuje „Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów”. Dodatkowo wprowadzone zostanie działanie realizacyjne dotyczące wsparcia procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
145		Seweryn Stachowicz Neuron	Konieczność zwiększenia świadomości w małych przedsiębiorstwach dotycząca bezpieczeństwa informatycznego. Zwiększenie środków dla firm na szkolenia i konferencje podnoszące świadomość ochrony danych. Konieczność stworzenia ośrodka gromadzenia danych na Podkarpaciu.		Uwaga uwzględniona częściowo	RSI WP wskazuje Przemysł 4.0, zarówno jako horyzontalny obszar wsparcia, jak również jeden z celów horyzontalnych. Cyberbezpieczeństwo stanowi jednym z istotnych kierunków Przemysłu 4.0. Dodatkowo jednym z obszarów wsparcia wskazanym dla specjalizacji ICT jest tworzenie nowych Data Center. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
146		Jarosław Sęp Politechnika Rzeszowska	Konieczne jest kształcenie kadr odpowiadających na potrzeby otoczenia. Istotne jest zapewnienie takich projektów, które umożliwiałyby udział przedsiębiorcom w kształceniu kadr np. formułę studiów dualnych, realizowanych w połowie czasu na uczelniach a w połowie w przedsiębiorstwach		Uwaga uwzględniona częściowo	Regionalna Strategia Innowacji podkreśla znaczenie kształcenia kadr dla potrzeb rynku pracy. Jednym z działań realizacyjnych wskazanych w Strategii jest „Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr (...)”. RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji poszczególnych celów strategii.
147		Timea Sulenta- Pluta Podkarpackie Centrum Innowacji	Do technologii wpisanych w obszar jakość życia dodać technologie, które mają za zadanie wprowadzenie innowacji jeżeli chodzi o nowe substancje lecznicze nie tylko wykorzystywane w lekach, ale również w suplementach diety, wyrobach medycznych, kosmetykach. Chodzi o badania innowacyjne nowych technologii leczniczych, nowych terapii leczniczych		Uwaga uwzględniona	Katalog technologii zostanie uzupełniony zgodnie z sugestią
148		Timea Sulenta- Pluta Podkarpackie Centrum Innowacji	Położyć nacisk na profilaktykę - społeczeństwo starzeje się w związku z tym należy zwiększyć nakłady, by zmniejszyć zapotrzebowanie osób starszych na opiekę medyczną		Uwaga uwzględniona częściowo	Profilaktyka została wskazana jako jeden z obszarów wsparcia istotnych dla rozwoju Usług i produktów medycznych i wzmacniających kondycję Uzupełniony zostanie obszar wsparcia o badania profilaktyczne kierowane w szczególności do osób starszych
149		Timea Sulenta- Pluta Podkarpackie Centrum Innowacji	W związku z okresem pandemicznym warto zwrócić uwagę na badania mające za zadanie zwalczanie zagrożeń biologicznych z uwzględnieniem bakterii, wirusów.		Uwaga uwzględniona częściowo	Działalność badawczo-rozwojowa stanowi horyzontalny obszar wsparcia kluczowy dla rozwoju wszystkich specjalizacji
150		Sławomir Wolski Politechnika Rzeszowska	Brak części biotechnologicznej, nie jest odzwierciedlona w kluczowych technologiach i procesach - dot. specjalizacji jakość życia		Uwaga uwzględniona	Zakres wskazanych technologii dla obszaru Usługi i produkty medyczne zostanie rozszerzony o biotechnologię
151		Sławomir Wolski Politechnika Rzeszowska	W aspekcie medycznym warto uwzględnić budowę kształcenia i świadomości kadr.		Uwaga nieuwzględniona	Działalność w zakresie kształcenia kadr stanowi horyzontalny obszar wsparcia kluczowy dla rozwoju wszystkich specjalizacji
152		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Są cele strategiczne i cele operacyjne, ale brak jest czasu realizacji		Uwaga uwzględniona częściowo	Horyzont czasowy Strategii wyznacza okres realizacji poszczególnych celów i działań.
153		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Brak jest mierzalnych rezultatów		Uwaga uwzględniona częściowo	Mierzalne rezultaty wskazane zostaną w zaktualizowanym systemie monitorowania strategii, opracowanym po przyjęciu ostatecznej wersji dokumentu

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
154		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Nie ma Planów Operacyjnych na lata 2021-2027 z elementami tj. Działania, Operacje, Termin realizacji projektu, Zasoby/budżet		Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
155		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Przedstawiono bardzo szeroko Przemysł 4.0 w IS Informacja i telekomunikacja. Należałoby te elementy przenieść do przemysłu 6.1 Inteligentna Specjalizacja Lotnictwo i Kosmonautyka		Uwaga uwzględniona częściowo	Wsparcie wdrażania rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 jest jednym z obszarów horyzontalnych wskazywanych dla każdej ze specjalizacji
156		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Bardzo słabo jest przedstawiona kluczowa technologia XXI wieku tj. technologia przyrostowa (druk 3D) a wspomniane są technologie niszowe jak np. Friction Stir Welding		Uwaga uwzględniona	Tekst zostanie uzupełniony o zastosowanie technologii 3D w zakresie specjalizacji Lotnictwo i kosmonautyka
157		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	W analizie SWOT jako słabe strony podano: Niewystarczający poziom rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ. Jest przede wszystkim bardzo niski z zakresu Przemysłu 3.0		Uwaga uwzględniona częściowo	Wdrażanie rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 jest coraz częściej działaniem niezbędnym dla utrzymania i podnoszenia poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw
158	219	Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Zaznaczone są Stowarzyszenia i Fundacje. W Rzeszowie mamy Oddział Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej NOT, prowadzą różnego rodzaju działalności, a jednak w tabeli brak oznaczeń poprzez "X".		Uwaga uwzględniona	Zapisy matrycy zostaną uzupełnione zgodnie z uwagą
159		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Należy zaznaczyć, że stowarzyszenie naukowo-techniczne NOT kształci dopasowując umiejętności i kwalifikacje pracowników do wymagań rynku pracy poprzez nadawanie stosownych uprawnień zawodowych jak: specjalizację zawodowe, nadawanie uprawnień eksperckich. W Strategii należy wykorzystać NOT w podnoszeniu kwalifikacji i nadawaniu uprawnień zawodowych. Ciągłe doskonalenie zawodowe po studiach jest prowadzone przez NOT poprzez nadawanie stosownych uprawnień zawodowych jak specjalizacje zawodowe, dyplomowani rzeczoznawcy, eksperci przez wydawanie kart inżyniera.		Uwaga uwzględniona częściowo	Podnoszone zagadnienia mają istotne znaczenie, mogą być, jednakże realizowane w ramach już przyjętych zapisów RSI WP
160		Włodzimierz Adamski Naczelna Organizacja Techniczna	Utworzenie dla Studentów i doktorantów realizujących swoje pomysły w kołach naukowych Funduszu		Uwaga nieuwzględniona	Regionalna Strategia Innowacji jako jeden z celów strategicznych wskazuje "Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych", w tym działania związane z promowaniem wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży czy też promowanie postaw proinnowacyjnych. Jednocześnie RSI WP ze względu na charakter strategiczny dokumentu nie wskazuje konkretnych inicjatyw służących realizacji celu
161		Arkadiusz Gałkowski Zespół Szkół Technicznych	Prośba o wpisanie do strategii stypendiów dla młodych ludzi uczących się na np. mechanik lotniczy. By mogli stać się pełnoprawnymi mechanikami lotniczymi muszą zdać egzamin składający się z 12 modułów. Kosztuje to dużo czasu, pracy i pieniędzy.		Uwaga uwzględniona	Do Strategii prowadzone zostanie działanie realizacyjne dotyczące wsparcia procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne

Lp.	Strona	Zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
162		Józef Grzybowski	Prośba o wprowadzenie odpowiedniego kryterium by firmy lotnicze w pierwszej kolejności mogłyby otrzymać wsparcie po to by stać się konkurencyjne, np. Wprowadzić warunek pod firmy lotnicze dający im przewagę nad innymi przedsiębiorcami do otrzymania dofinansowania		Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji
163		Uwaga zgłoszona podczas dyskusji w ramach spotkań konsultacyjnych	Strategia wyklucza połowę przedsiębiorców z Podkarpacia z ubiegania się o środki UE. W strategii nie ma branży tworzyw sztucznych - nie dla lotnictwa, nie dla motoryzacji dla sprzętów AGD. Firmy produkujące meble także są wyłączone ze strategii.		Uwaga nieuwzględniona	Obszar związany z produkcją AGD czy też produkcją mebli nie wypełnia kryteriów inteligentnych specjalizacji Do doprecyzowania wskazanie kodów ujętych np. w motoryzacji
164		Uwaga zgłoszona podczas dyskusji w ramach spotkań konsultacyjnych	W strategii dotyczącej jakości życia są zapisy dotyczące wypoczynku, jedzenia i zdrowia. Jakość życia to też to gdzie mieszkamy i w czym mieszkamy. Nie ma informacji o wsparciu na materiały budowlane.		Uwaga nieuwzględniona	Budownictwo nie wypełnia kryteriów inteligentnych specjalizacji
165	154	Katarzyna Madej	Czy można dopisać Beskid Niski i Roztocze. W Strategii zostały pominięte		Uwaga uwzględniona	Beskid Niski i Roztocze zostaną wskazane w części diagnostycznej RSI WP
166		Wojciech Wesółkin Towarzystwo Karpacie	Stosować kategorię "Gospodarka turystyczna". Cała turystyka to jest obszar kulturowy. A gospodarka turystyczna to obszar związany z kwestiami ekonomicznymi. Turystyka jest albo aktywna, albo kulturowa, albo wypoczynkowa, albo zdrowotna. Aby podnieść rangę należy używać nazwy gospodarka turystyczna.		Uwaga nieuwzględniona	Potrzeba przyjęcia nazewnictwa Turystyka zrównoważona zostało przyjęte w wyniku dyskusji z interesariuszami branży podczas Paneli Inteligentnych Specjalizacji
167		Jan Tarapata	Doprecyzowanie celu 2.3 „Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw”, aby końcówką wszystkich działań i dofinansowania był jednak wyrób gotowy, by wzmocnić pożytek z inwestycji		Uwaga uwzględniona częściowo	Przedsiębiorstwa podejmując działalność innowacyjną powinny być nastawione na opracowanie gotowego produktu jako efektu prowadzonej działalności. Podejmowanie działalności innowacyjnej zawsze jest jednak obarczone pewnym ryzykiem niepowodzenia. Ograniczenie wsparcia tylko do tych zakończonych sukcesem mogłoby spowodować zmniejszenie motywacji do podejmowania tego typu działalności.
168		Jan Tarapata	Musi być zapewniony dostęp transportowy do centrum kraju jako priorytet dla województwa podkarpackiego w celu wzmocnienia gospodarki		Uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie wpisuje się w charakter strategicznego dokumentu, jakim jest Regionalna Strategia Innowacji

Źródło: opracowanie własne